

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ana Brunčič

**(Ne)ustreznost poročanja TV Slovenija o spolnih zlorabah
oseb, mlajših od 15 let, v Sloveniji v letu 2007**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Ana Brunčič

Mentorica: izr. prof. dr. Monika Kalin Golob

Somentor: doc. dr. Marko Bošnjak

**(Ne)ustreznost poročanja TV Slovenija o spolnih zlorabah
oseb, mlajših od 15 let, v Sloveniji v letu 2007**

Diplomsko delo

Ljubljana, 2009

(NE)USTREZNOST POROČANJA TV SLOVENIJA O SPOLNIH ZLORABAH OSEB, MLAJŠIH OD 15 LET, V SLOVENIJI V LETU 2007

Razčlenjevanje izbranih jezikovno-stilnih značilnosti poročevalnih besedil dveh informativnih oddaj TV Slovenija o spolnih zlorabah otrok v letu 2007 razkriva določene poročevalske pomanjkljivosti. (Pre)pogosta pa tudi napačna raba pravnih in psihopatoloških terminov, aktualizmi, predvsem ekspresivno izrazje v funkciji perifriza za (te) strokovne izraze, in redka (upo)raba morfemskega izražanja negotovosti pripomorejo k ustvarjanju napačne predstave o dejanskih obdolžencih, (domnevnih) žrtvah in kaznivih dejanjih.

Strokovna (pravna) in publicistična (poročevalska) funkcijska zvrst se razlikujeta glede na vlogo, namen in naslovnika, kar se odraža v jezikovno-stilnih značilnostih posamezne zvrsti jezika oziroma stila. Pri poročanju o spolnih zlorabah otrok s strokovno (pravno) leksiko v publicistično zvrst prehajajo številni termini, ki postajajo jedrni del publicističnega leksikalnega sistema. S to t. i. determinologizacijo pravnega jezika enoumní, čustveno nezaznamovani in ustaljeni izrazi izgubljajo svojo ozko strokovnost, v publicistiki pa delujejo nerazumljivo, moteče. Prenaša se tudi samostalniško izražanje in izražanje nepreverjenosti oziroma negotovosti. Za obravnavane zgodbe značilen poročevalski stil s primesmi strokovnega jezika ne opravlja svoje posredovalne vloge in ne predstavlja ustrezno kazenskopravne pojavnosti.

Ključne besede: *stilistika poročevalstva, pravna terminologija, spolne zlorabe otrok, (de)terminologizacija, leksika*

THE DEFICIENCY OF THE REPORTING TV SLOVENIA ON SEXUAL ABUSE OF PERSONS UNDER THE AGE OF 15 YEARS IN SLOVENIA IN 2007

The analysis of certain linguistic and stylistic characteristics of two Slovene informative TV broadcasting texts, which describe sexual abuses of children in 2007 in Slovenia, shows certain deficiency in reporting.

Legal and psychopathological terminology, which is too frequently used and sometimes even misused, special *fashionable* expressions (Slo. *aktualizmi*), exaggeratedly expressive lexis, frequently repeated terms, and occasionally used diction of uncertainty (Slo. *morfemsko izražanje negotovosti*) contribute to wrong notion about the actually accused person, assumed victim, and criminal act.

The function, purpose, and addressee in expert legal and publicist or reporting texts differ substantially. They reflect linguistic and stylistic characteristics of certain register. Reporting about sexual abuses of children includes numerous terms, which form a substantial part of publicist lexis. With the improper use of legal register the emotionally unmarked and well-established words lose their narrowness and become incomprehensible in reporting. The use of substantive expressions and diction of uncertainty is common. The register or style in reporting, which includes technical terms, does not render the proper meaning and does not represent the criminal phenomenon correctly.

Key words: *Journalistic stylistic, legal terminology, sexual abuse of children, improper use, lexis*

Kazalo vsebine

1 Uvod	7
2 »Pedofilija –e ž, pedofil –a m«	10
2.1 <i>Pedofilija ali spolna zloraba</i>	10
2.2 <i>Zločin(ec) in kazen</i>	14
2.2.1 Terminologija	18
2.2.2 Javnost kazenskega postopka	21
3. (Slovensko) televizijsko poročevalstvo	24
3.1 <i>Namen množičnih občil</i>	24
3.2 <i>Televizijski diskurz</i>	25
4. Televizijski jezik – most med pravom in gledalci	29
4.1 <i>Strokovni (pravni) jezik</i>	30
4.2 <i>Publicistični jezik</i>	31
4.2.1 Terminologizacija publicističnega jezika	32
4.2.2 Aktualizacija	33
4.2.3 (Morfemsko) izražanje nedokazanosti, neuradnosti, negotovosti	33
4.2.4 Vizualno v odnosu do verbalnega	34
5 Analiza poročevalnih besedil o spolnih zlorabah otrok v letu 2007	36
5.1 <i>Selekcija</i>	37
5.2 <i>Kategorizacija</i>	38
5.3 <i>Izrazje</i>	39
5.3.1 (Sopomenski) izrazi za kaznivo dejanje	39
5.3.2 (Sopomenski) izrazi za (domnevne) storilce – obdolžence	41
5.3.3 (Sopomenski) izrazi za (domnevne) žrtve	43
5.3.4 Ostalo strokovno izrazje	44
5.3.5 (Morfemsko) izražanje negotovosti	45
5.3.6 Razmerje med sliko in besedilom	45
6 Premislek o poročanju o spolnih zlorabah otrok	46
7 Zaključek	50
8 Literatura	52

Priloga A: Analiza statističnih podatkov GPU za leto 2007

56

Priloga B: Transkripcija novinarskih prispevkov, izjav in pogovorov o spolnih zlorabah oseb, mlajših od 15 let, objavljenih v TV Dnevniku oziroma Odmevih v letu 2007

67

Kratice

GPU	Generalna policijska uprava
KZ	Kazenski zakonik
OŠ	Osnovna šola
RKC	Rimokatoliška cerkev
RS	Republika Slovenija
SSKJ	Slovar slovenskega knjižnega jezika
ZDIJZ	Zakon o dostopu do informacij javnega značaja
ZKP	Zakon o kazenskem postopku
ZPol	Zakon o policiji
ZVOP	Zakon o varstvu osebnih podatkov

1 Uvod

A eno je gotovo: duhovniške pedofilije je veliko. Toliko, da je moj znanec celo parafraziral znamenito Diarejino krilatico in ob novih in novih informacijah o domnevnih pedofilnih ekscesih duhovščine v zadnjih mesecih vzkliknil: "Vsi duhovniki so pedofili, razen onih sprevrženih!". Seveda je stereotip, ki se vse bolj utrjuje zaradi velikega števila ekscesov, krivičen do nedolžne duhovniške večine, a za takšno stereotipizacijo in stigmatizacijo je v največji meri kriva Cerkev sama

(Mihelj 2007).

Publicist je zgornjo ugotovitev zapisal poleti leta 2007 po seriji prispevkov v informativnih oddajah TV Slovenija o spolnih zlorabah otrok. Dve leti prej je pravnik Bavcon v oddaji Tednik na vprašanje, koliko je v Sloveniji duhovnikov, obsojenih zaradi spolne zlorabe otroka, izjavil: »Natančne številke, seveda, ne vem. Mislim pa, da vsega tega ni veliko. Niti vseh spolnih deliktov na eno leto ni veliko. V tem okviru je, seveda, duhovniških najbrž /.../ zanemarljivo malo /.../« (TV Slovenija 2005).

Različnost vsebine trditev publicista in pravnika ne predstavlja edine ločnice med njima. Razlikuje se tudi njuno izrazje. Publicist je pisal o pedofilskih ekscesih, pravnik pa je govoril o spolnih deliktih. Prvi je pisal za široko in raznovrstno občinstvo; mu skušal interpretirati pojavnost spolnih zlorab otrok v Sloveniji, drugi pa je v oddaji nastopal kot strokovnjak, ki spremlja kazenske postopke, tudi zoper obdolžene spolne zlorabe otroka. Razlika v njuni leksiki je opazna in pričakovana. Pisec in govorec sta komunicirala z različnim uporabnostnim namenom, čeprav sta ubesedovala isto predmetnost. Prav to predmetnost – spolne zlorabe otrok – so v letu 2007 ubesedovali tudi poročevalci TV Slovenija.

Televizijski informativni program (TV Dnevnik, Odmevi), v skladu s televizijsko kulturo, vsak dan selekcioniira in kategorizira najpomembnejše dogodke dneva, delce (najpomembnejših) zgodb pa s pomočjo slike, zvoka in besedila ustrezno uredi in upove – ustvari televizijsko realnost. Glede na analize gledanosti TV Slovenija osmini Slovincem dnevno predstavlja (po lastni oceni) celostno podobo najpomembnejših dogodkov dneva.

Osrednje raziskovalno vprašanje, na katerega bomo skušali v tem diplomskem delu odgovoriti, je, ali občila (informativni program TV Slovenija) pri poročanju o spolnih zlorabah otrok ustrezno predstavljajo pravno stvarnost. Ob tem postavljamo tri temeljne hipoteze:

- Občila napačno uporabljajo in predstavljajo (pravno, psihopatološko) terminologijo za označevanje obdolžencev, kaznivih dejanj in žrtev.
- Z (upo)rabo poročevalskih aktualizmov (prim. Korošec 1998: 13–33) pravni izrazi za obdolženca, žrtev in kaznivo dejanje dobivajo konotativne pomene.
- Občila neprofesionalno poročajo o domnevnih obdolžencih. S pomanjkljivo rabo morfemskega izražanja negotovosti (prim. Korošec 1998: 33–41) zanemarjajo pravno in moralno načelo nedolžnosti (27. čl. Ustave Republike Slovenije).

Ker se pomeni začnejo tvoriti s posameznim leksemom, bomo analizirali izrazje, ki so ga poročevalci uporabili za predstavljanje pravnih terminov. Pravna terminologija, ki opisuje vpletene v kazenski postopek, kazniva dejanja oziroma sum storitve teh, je nastala zaradi težnje po enoumnosti, knjižnosti, neekspresivnosti, kratkosti in ustaljenosti izrazja, kar je značilnost strokovne zvrsti jezika. Drugačno leksiko, namen in funkcijo ima publicistični jezik, v katerem skušajo poročevalci (visoko) strokovno terminologijo na preprost način posredovati množičnim naslovnikom. V analizo informativnih oddaj TV Dnevnik in Odmevi v letu 2007 bomo vključili opazovanje (upo)rabe (1) terminologije, podrobneje prehajanja izrazja iz ene zvrsti jezika v drugo, t. i. terminologizacijo oziroma determinologizacijo, (2) aktualizmov, ki vnašajo mnenja, sodbe in vrednotenje, ter (3) morfemskega izražanja negotovosti, poročevalskega stilema, s katerim poročevalci o kriminalnih dejanjih izražajo nepreverjenost, negotovost, sum.

V drugem poglavju bomo skušali pojasniti pojavnost spolnih zlorab otrok v Sloveniji in strokovno poimenovanje te pojavnosti. Predstavili bomo razliko med pedofilijo in spolno zlorabo otroka in policijsko evidenco tovrstnih kaznivih dejanj v Sloveniji v letu 2007¹. Opisali bomo kazenski postopek ter njegovo javnost oziroma tajnost.

V tretjem poglavju bomo skušali predstaviti funkcije množičnih občil, predvsem značilnosti informativne televizije (TV Slovenija): selektivnost, kategorizacija in naracija.

¹ Za podrobnejšo definicijo storilcev in žrtev tovrstnih kaznivih dejanj bi bilo potrebno proučiti sodno statistiko (več kot enega leta), vendar podatki o žrtvah niso informacija javnega značaja, iskanje podatkov o obsojenih pa od sodišč terja dodatno delo, zato je ti podatki splošni javnosti niso dosegljivi. Potrebam diplomskega dela bo zadostila policijska statistika, saj menimo, da policisti (domnevna) kazniva dejanja evidentirajo v podobnem času in na podoben način kot novinarji. Treba pa se je zavedati, da policijska statistika ne daje podatkov o realnosti spolnih zlorab v Sloveniji, še posebej selektivna je statistika zgolj enega leta.

Slednje, način upovedovanja, bomo podrobneje predstavili v četrtem poglavju, ko bomo skušali definirati dve funkcijski zvrsti jezika: strokovno in publicistično, ter jasno razločiti njun namen, vlogo (funkcijo) in naslovnika. Omenili bomo poročevalski stil, podzvrst publicističnega jezika, ter se osredotočili na tri kriterije kasnejše jezikovno-stilne analize: termini, aktualizmi in morfemsko izražanje negotovosti.

V drugem – analitičnem – delu bomo razčlenili prispevke, objavljene v TV Dnevniku in Odmevih v letu 2007. Analizirali bomo izrazje za kazniva dejanja, obdolžence in žrtve, opazovali bomo tudi ostalo pravno terminologijo, ki se je morda pojavljala v prispevkih, ter morfemsko izražanje negotovosti.

Rezultate analize bomo preverjali še s komentarji odgovornega urednika informativnega programa TV Slovenija Rajka Geriča ter celjskega škofa dr. Antona Stresa o značilnostih poročanja o spolnih zlorabah otrok.

Diplomsko delo je namenjeno odkrivanju značilnosti poročanja TV Slovenija o spolnih zlorabah otrok, zato bomo ocenili ustreznost poročanja, ne bomo pa dajali vrednostnih sodb o posameznikih ali njihovih dejanjih.

2 »Pedofilija –e ž, pedofil –a m«

2.1 Pedofilija ali spolna zloraba

Najsi govorimo o popolnoma poslovenjenih izposojenkah, tujkah ali besedah obče rabe, uporabljanih in razumljenih povsod, med gesli pedocentrizem in pedológ avtorji Slovarja slovenskega knjižnega jezika (v nadaljevanju SSKJ), zajemajočega besedni zaklad »sodobnega« knjižnega jezika, niso uvrstili gesla pedofil oziroma pedofilija. Morda zaradi »splošnosti« tega slovarja, morda zaradi redke rabe teh dveh besed, morda celo zaradi tega, ker takih dejanj in z njimi povezanih storilcev v letih, ko je SSKJ nastajal, ni bilo (ali pa se zanje ni vedelo oziroma smelo vedeti). Tudi Bunčev Slovar tujk, sodobnik SSKJ, ne vsebuje teh dveh gesel. Gesli »pedofilija -e ž« in »pedofil –a m« sta del slovenskega besedišča (še) od leta 1998 (Besedišče slovenskega jezika z oblikoslovnimi podatki 1998: 528), nekoliko prej (leta 1996) pa je izraza (kot bomo kasneje videli) napačno uporabljal že tednik Mladina (korpus FIDA 2009). Slovenski pravopis (2001) pa obema gesloma dodaja še pridevnik »pedofilski -a -o«.

Pred letom 1994, ko je izšel Verbinčev Slovar tujk, ki pedofilijo prvič razloži slovenski nestrokovni javnosti, je bila pedofilija problem stroke – o njej so razglabljali zgolj zdravstveniki, filozofi in pravniki –, danes pa je pedofilija problem javnosti (ali občinstva) – o njej namreč razpravljajo (tudi) mediji.

Ena od zgodnejših strokovnih razlag pedofilije, obravnavana v Slovenskem zdravstvenem besednjaku (Držečnik 1987: 291), zajema dva pomena: (1) »spolno občevanje z otroki« in (2) »homoseksualno nagnjenje k dečkom«. Leksikon Cankarjeve založbe, prav tako iz osemdesetih let prejšnjega stoletja, ločuje med pederastijo in pedofilijo. Medtem ko sta iz prve danes dobro znana skrajšana izpeljava peder(ast) in njen pomen, pa je slednja opisana kot »nagnjenost do otrok nasprotnega ali istega spola; navadno nastopa pri moških, pri ženskah /je/ redka. Izraža se v različnih oblikah spolne igre z otrokom; najpogosteje se pedofil dotika spolovila otroka (le redko poskuša opraviti spolno združitev) ali zahteva od otroka, da mu draži spolovilo /.../« (Košiček 1986: 145–146). Predvsem je zanimivo, da so bili takrat pedofili definirani kot »/.../ pogosto ostareli ljudje, včasih duševno prizadeti zaradi propadanja možganskega tkiva /.../« (Košiček 1986: 146).

Če so do leta 1969, ko je izšla Socialna patologija (Bavcon 1969: 122), na Slovenskem med spolne deviacije prištevali (zgolj) homoseksualnost, ekshibicionizem, posilstvo in incest, promiskuiteto in prostitucijo, pa sodobna psihopatologija² (Kobal 2007) definira precej drugačne v družbi izražene (psiho)patološke pojave (z izjemo ekshibicionizma). Kobal (2007: 65–66) pedofilijo obravnava v okviru parafilij – spolnih motenj, ki se izražajo v seksualno deviantnem vedenju. Mednje sodijo tudi ekshibicionizem, fetišizem, froterizem, seksualni mazohizem, seksualni sadizem, vojerstvo in fetišistični transvestizem. Vse te seksualne deviacije so moteče za družbo, vendar lahko deviirane osebnosti moteče vedenje spreminjajo v razne oblike dopustnega ali celo dovoljenega in družbeno sprejemljivega vedenja (prim. Kobal 2007: 190). Opis oseb s pedofilno motenostjo se glasi (po Kobal 2007: 191–192):

Znatno del oseb s patološko spolno nagnjenostjo do otrok izbira otroke okoli 13 let in mlajše. Zaznavna nagnjenja do praviloma pet let mlajših otrok se prično nekako s 16. letom starosti. Osebe s pedofilno motenostjo navadno izbirajo otroke prav določene starosti: 8 – 10 let stare deklice, dečke pa nekoliko starejše. Deklice so precej pogostejše žrtve kot dečki. /.../ Spolne aktivnosti z otrokom so lahko zelo različne: otroka pripravijo, da se pred njimi sleče, pri pogledu nanj pogosto masturbirajo, drugi se ga samo dotikajo in ga božajo po ustreznih telesnih delih. Nekateri pripravijo otroka, da jim sesa penis, ali pa sami z jezikom obližejo spolovilo, ali pa vtikajo prste v nožnico ali zadek. Izjemno penetrirajo v otrokovo nožnico ali zadek. Pri tem uporabljajo mnogo lepih besed in zapeljevanja; neredko pa si pomagajo z drobnim, pa tudi hujšim prisiljevanjem. Svoje vedenje opravičujejo, češ da ti načini spadajo v 'spolno vzgojo', da tudi 'otroci zaslužijo spolno zadovoljstvo' ali da so kratkomalo spolno provokativni.

Med pedofilna dejanja sodita tudi otroška (pedofilna) prostitucija in pornografija.

Psihiatri pedofilijo razumejo kot motnjo nepopolne spolne dozorelosti (Kobal 2007: 190). Osebe s tem nagnjenjem sebe večkrat doživljajo na infantilni način, zato v erotičnih stikih težijo k osebam, ki so jim v duševnem pogledu podobne (Kobal 2007: 192).

Pedofilija je torej osebna motnja, družbi in posamezniku škodljiva dejanja, ki to motnjo izražajo, pa so (spolne) zlorabe.

² Psihopatologija raziskuje vprašanja o motnjah duševnega (psihičnega) delovanja možganov, tj. tiste dele možganske dejavnosti, ki vzpostavlja in vzdržuje človekov stik s svetom in samim seboj (Kobal 2007: 15).

Tudi etiki (Primorac 2002) se pridružujejo mnenju psihopatologov in razlikujejo pedofilijo samo po sebi ter telesna ali/in duševna zloraba zlorabe otroka. Ne samo, da ločujejo med širokim in ozkim pomenom izraza pedofilija, pač pa ločujejo tudi med pederastijo in efebolijo. Medtem ko s pojmom pederastija povzemajo spolno nagnjenje odraslega moškega do dečkov in spolnost med odraslim moškim in dečkom v srednjih najstniških letih, dobro znano »ljubezen do dečkov« pri starih Grkih, pa s pojmom efebolija označujejo podobna nagnjenja, le da so ta osredotočena na pubertetne, spolno zrele mladeniče (prim. Primorac 2002: 165–166). Obe, tako pederastija kot tudi efebolija, sta različici pedofilije – v širšem pomenu te besede – seksualnega nagnjenja do mladoletnikov in spolnosti z njimi. V ožjem pomenu besede pedofilija pa se ta nanaša le na spolno nagnjenje do predpubertetnih in pubertetnih otrok ter spolnost z njimi (ne pa tudi spolno zrelih, na katere se osredotočajo »efeboli«) (prim. Primorac 2002: 166).

»Poznamo dva argumenta, ki predstavljata standardno utemeljitev njenega [nanašajoč se na pedofilijo] obsojanja in zakonske prepovedi: prvič, spolnost z mladoletniki je zgrešena, ker ni sporazumna; drugič, za mladoletnike je škodljiva« (Primorac 2002: 166). Zato »/v/ naši vrsti družbe velja pedofilski seks za hud moralni prekršek in zločin, ki zasluži strogo kazen« (Primorac 2002: 166). Čeprav Primorac v nadaljevanju navaja razloge, ki spodkopavajo zgornja argumenta za obsojanje pedofilije, pa na njih dejansko sloni vir slovenskega kazenskega materialnega prava. Devetnajsto poglavje Kazenskega zakonika³ (v nadaljevanju KZ), obsegajoč kazenskopravne norme, ki zadevajo kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost, v 183. in 187. členu kot kaznive opisuje spolni napad na osebo, mlajšo od petnajst let, ter prikazovanje, izdelavo, posest in posredovanje pornografskega gradiva. Zakonski znaki teh kazenskopravnih norm se nanašajo na (KZ 2005: 95–97; 183. in 187. člen):

- spolno občevanje ali kakšno drugo spolno dejanje z osebo drugega ali istega spola, ki še ni stara petnajst let, pri čemer obstaja očitno nesorazmerje med zrelostjo storilca in žrtve;

³ V Sloveniji je z novembrom 2008 prešel v veljavo novi Kazenski zakonik. Ker sama obravnavam poročanja o kaznivih dejanjih (spolne zlorabe otroka) v letu 2007, bom, skladno s 3. členom KZ, upoštevala Kazenski zakonik, ki je veljal v letu 2007.

- spolno občevanje ali kakšno drugo spolno dejanje z osebo, mlajšo od deset let, ali s slabotno osebo, mlajšo od petnajst let oziroma z uporabo sile ali grožnje z neposrednim napadom na življenje ali telo;
- spolno občevanje ali kakšno drugo spolno dejanje z osebo, mlajšo od petnajst let in zaupano v učenje, vzgojo, varstvo in oskrbo (zloraba položaja učitelja, vzgojitelja, skrbnika, posvojitelja, roditelja, duhovnika, zdravnika ali druge osebe);
- prodajo, prikazovanje, z javnim razstavljanjem omogočena dostopnost slik, spisov, avdiovizualnih in drugih predmetov pornografske vsebine, ali prikazovanje pornografske predstave osebi, mlajši od štirinajst let;
- zlorabo mladoletne osebe za izdelavo slik, avdiovizualnih ali drugih predmetov pornografske vsebine, ali uporabo mladoletne osebe za pornografsko predstavo;
- proizvodnjo, razširjanje, prodajo, uvoz, izvoz ali drugačno ponudbo pornografskega gradiva, ki prikazuje mladoletne osebe, ali posedovanje takega gradiva z namenom proizvodnje, razširjanja, prodaje, uvoza, izvoza ali drugačnega ponujanja.

Povzemajoč (zgolj) tri strokovne poglede na pedofilijo, bom ***pedofilijo*** obravnavala kot *osebnostno motnjo* (prim. Kopal 2007, 190), torej *seksualno nagnjenje odraslega do otrok* (prim. Primorac 2002: 165), ki se (lahko) kaže v *zlodelih spolnega občevanja* ali *kakšnega drugega spolnega dejanja (spolne zlorabe)*, pri čemer obstaja *očitna nesimetričnost v vednosti, razumevanju, zrelosti in moči med odraslim in otrokom*, ter kakršni koli *(upo)rabi pornografskega gradiva ali njegovi proizvodnji* (prim. KZ 2005, 183. in 187. člen).

Tisto, kar je moralno nesprejemljivo in zakonsko prepovedano, so konkretna dejanja – spolne zlorabe otroka, mlajšega od petnajst let –, ne pa osebna motnja oziroma nepopolna spolna dozorelost.

2.2 Zločin(ec) in kazni

Odločna družbena reakcija pri vseh oblikah pedofilije se jasno izraža v kazenskem pravu kot dejavniku za varstvo obstoječih in prevladujočih družbenih odnosov, vrednot in institucij (Bavcon 1996: 53). Inkriminiranje zlorabe spolne nedotakljivosti mlajših od petnajst let v skladu z varstveno funkcijo kazenskega prava ohranja minimalen moralni kodeks velike večine Slovencev (Bavcon 2003: 56–57).

Kazenskopravna norma 183. člena KZ kot (1) kaznivo dejanje imenuje spolni napad na osebo, mlajšo od petnajst let, to (2) opiše kot spolno občevanje ali kakšno drugo spolno dejanje z osebo drugega ali istega spola, ki še ni stara petnajst let, oziroma s slabotno osebo, tudi z zlorabo položaja ali z uporabo sile, končno pa zanj (3) določi zaporno kazen od enega do osmih let oziroma največ petnajst let⁴ (KZ 2005: 95). Kazenskopravna norma 187. člena,⁵ osredotočena na prikazovanje, izdelavo, posest in posredovanje pornografskega gradiva, v drugi točki opisuje zlorabo mladoletne osebe za izdelavo slik, avdiovizualnih ali drugih predmetov pornografske vsebine oziroma uporabo mladoletne osebe za pornografsko predstavo, zanjo pa predpiše zaporno kazen od šestih mesecev do petih let. Prva točka tega člena pa se nanaša predvsem na prodajo, prikazovanje, javno razstavljanje ali kakšno drugačno omogočanje dostopnosti spisov, slik, avdiovizualnih ali drugih predmetov pornografske vsebine osebam, mlajšim od petnajst let, oziroma prikazovanje pornografske predstave tem osebam. Zanj je predpisana denarna kazen ali zapor do dveh let.

Za obsodbo storitve kaznivega dejanja (tudi spolne zlorabe otroka, mlajšega od petnajstih let) mora biti storilec prišteven in kriv, tj. kazensko odgovoren. Skladno z drugim odstavkom 15. člena Kazenskega zakonika RS (2005: 25) je kriv tisti storilec, ki je spolno zlorabo otroka, mlajšega od petnajst let, storil z naklepom, pri tem pa se je zavedal ali bi se moral in mogel zavedati, da je njegovo dejanje prepovedano. Sicer je prištevnost (obravnavana v 16. členu Kazenskega zakonika RS) v domeni presoje sodnih strokovnih izvedencev, vendar pedofilija kot osebna motnja storilca praviloma ne prizadene toliko, da ne bi mogel razumeti pomena spolne zlorabe ali imeti v oblasti svojega ravnanja.

⁴ 183. člen KZ vsebuje štiri točke, ki podrobneje opisujejo možnosti spolnega napada na osebo, mlajšo od petnajst let, zanje pa so predpisane različne kazni, skladne z vzdrževanjem družbenega ravnotežja – pravičnosti.

⁵ 187. člen KZ obsega pet točk, ki podrobneje opisujejo možnosti prikazovanja, izdelave, posesti in posredovanja pornografskega gradiva.

Preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter njihovih storilcev so naloge policije (prim. 3. čl. ZPol). GPU je v letu 2007 evidentirala 188 kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost (Policija 2008, Priloga A), podrobneje spolnih napadov na osebo, mlajšo od petnajst let (183. člen KZ) in 28 kaznivih dejanj prikazovanja, izdelave in posredovanja pornografskega gradiva (187. člen KZ). Skupno torej 216 kaznivih dejanj. Navzlic dojemanju statistike kot »presežnika« samostalnika »laž«⁶, zgolj bežna statistična analiza razkrije nekaj okvirnih dejstev o evidentiranju teh kaznivih dejanj (ne pa tudi o naravi spolnih zlorab otrok). Statistični podatki so zanimivi tudi zaradi kasnejše analize medijskega poročanja o spolnih zlorabah otrok. Čeprav je odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj naloga policije, pa si te naloge zadaja tudi novinarstvo.

GPU je v letu 2007 povprečno evidentirala 18 prijav spolnih zlorab na mesec. Izrazita odstopanja predstavljata november (30) in februar (28), ko je GPU evidentirala (skoraj) 30 prijav, ter marec (7) in december (8), ki tudi v seštevku ne dosegata statističnega povprečja. Če izvzamemo zgolj prijave, pri katerih po mnenju policije obstaja utemeljen sum, da je bilo kaznivo dejanje dejansko storjeno, torej tiste, za katere je policija državnemu tožilstvu vložila ovadbo, dva viška predstavljata februar (17) in april (17). Najmanj teh prijav pa je policija evidentirala marca (4), oktobra (4) in decembra (0). Ob tem je nujno poudariti, da v zadnji četrtini leta precej naraste število odprtih, še nezaključenih primerov. Novembra je tako še nezaključenih 56,7 % prijavljenih spolnih zlorab, decembra pa kar 87,5 % vseh decembra zaznanih zlorab. Podatek o zaključnem dokumentu policija namreč vnese v statistiko leta, v katerem je bil zaključni dokument izdan.

Izmed enajstih policijskih uprav (v nadaljevanju PU), pristojnih za opravljanje nalog policije na širšem, regijskem območju (Kečanović 2006: 156), sta med vodilnimi pri evidentiranju spolnih zlorab otrok PU Maribor (70) in PU Ljubljana (53). Najmanj teh kaznivih dejanj so evidentirali na PU Nova Gorica (6), nobenega pa na PU Postojna (Priloga A). Vsekakor pa ob tem ne smemo zanemariti velikosti posamezne PU.

Le v tretjini obravnavanih primerov policiji osumljenec ni bil znan, pri preostalih dveh tretjinah pa je bil osumljeni znan.

⁶ Krilatica, dobro znana vsem, ki se srečujejo s statistiko: »Laž – velika laž – statistika.«

Kar 213 prijav se je nanašalo na nedokončano kaznivo dejanje oziroma na poskus zlorabe spolne nedotakljivosti otroka, v treh primerih pa so policisti evidentirali dokončano kaznivo dejanje. Vsi trije primeri so se nanašali na prvi odstavek 183. člena KZ, in sicer naj bi pri enem osumljenec grozil z uporabo sile, v drugih dveh pa naj bi osumljenca storila drugo spolno dejanje.

Polovica (53,2 %) vseh primerov prijav spolne zlorabe, opredeljene v 183. členu KZ, se je nanašala na prvi⁷ odstavek, četrtnina (21,8 %) pa na četrti⁸ odstavek tega člena. 17 % prijav se je nanašalo na spolno zlorabo otroka z zlorabo položaja. Izmed dveh vrst zaključnega dokumenta (ovadba, poročilo – gl. str. 15) in možnostjo nezaključenega primera je pri tem odstavku presenetljivo visok delež poročil, kar 31,3 % (v povprečju je poročil 21,8 %). Dejanja, opredeljena v drugem odstavku 183. člena KZ – nanašajočem se na otroke, mlajše od desetih let, oziroma slabotne otroke, ki še niso stari petnajst let, z uporabo sile ali grožnjo z neposrednim napadom na življenje ali telo – za katera je razpisana tudi najvišja zaporna kazen, so bila statistično najmanjkrat prijavljena.

Štiri prijave spolne zlorabe so se nanašale na drugi odstavek 187. člena KZ, vključujoč zlorabo mladoletne osebe za izdelavo slik, avdiovizualnih ali drugih predmetov pornografske vsebine, oziroma uporabo mladoletne osebe za pornografsko predstavo.

Polovica vseh KD, ki jih je zaznala GPU, naj bi se zgodila v stanovanjski hiši ali bloku. Razmeroma »pogosti« so tudi osnovna šola, parkirišče, cesta, ulica ali trg.

216 prijav kaznivih dejanj spolne zlorabe (183. in 187. člen KZ) je terjalo 204 žrtve, pri 13 dejanjih pa je podatek o žrtvi umanjkal. V sedmih primerih prijav KD sta bili žrtvi dve. Polovica zaznanih žrtev je bila starih med 7 in 13 let, tretjina med 14 in 15⁹ let, 16,2 % pa manj kot sedem let. V splošnem je 84,8 % žrtev deklic.

Med 111 ovadenimi osumljenci sta bili zgolj dve ženski. Največ ovadenih, kar tretjina, je bilo starih med 45 in 54 let.

V 21 prijavah spolne zlorabe je bil osumljeni mladoleten.

⁷ »Kdor spolno občuje ali stori kakšno drugo spolno dejanje z osebo drugega ali istega spola, ki še ni stara petnajst let, pri čemer obstaja očitno nesorazmerje med zrelostjo storilca in žrtve /.../ (1. odst. 183. čl. KZ).

⁸ Kdor v okoliščinah iz prvega, drugega in tretjega odstavka tega člena kako drugače prizadene spolno nedotakljivost osebe, ki še ni stara petnajst let /.../ (4. odst. 183. čl. KZ).

⁹ GPU v statistična poročila za podatek o starosti žrtve vnaša interval 14–17 let. Ker gre pri spolnih zlorabah otrok za dejanja, storjena nad otroki, mlajšimi od 15 let, za statistiko teh kaznivih dejanj uporabljam interval 14–15 let.

Skratka,

- februarja in novembra je bilo v letu 2007 največ prijav spolnih zlorab;
- največ prijav je zabeležila PU Maribor;
- dve tretjini osumljencev je policiji znanih;
- največkrat gre pri prijavah spolnih zlorab za poskus spolnega občevanja ali kakšnega drugega spolnega dejanja z osebo drugega (ženskega) spola, največkrat staro med 7 in 13 let;
- pri polovici vseh prijav je obstajal utemeljen sum za kazenski pregon osumljenca;
- (ovadeni) osumljenci so največkrat moški, stari med 45 in 54 let;
- polovica prijav poskusa spolne zlorabe otroka je bila »omejena« na stanovanjski objekt (hiša, stanovanje v bloku).

Okrožna državna tožilstva v Skupnem poročilu o delu državnih tožilstev za leto 2007 poročajo o prejetih ovadbah zoper 510 oseb zaradi kaznivih dejanj nasilja nad otroki (kamor poleg 183. člena uvrščajo še 201.¹⁰ in 299.¹¹ člen). Zaradi take formulacije poročila so statistični podatki o zavrženih kazenskih ovadbah brez pomena. Pomembnejše so ugotovitve o specifikah spolnih zlorab (183. člen KZ) ter profilu žrtev in storilcev.

»Nemalokrat so otroci s strani istega storilca žrtve kar vseh treh kaznivih dejanj, obravnavanih v tem sklopu. Starost storilcev se giblje od 19 do 69 let« (Državno tožilstvo RS 2007: 39–40), skoraj izključno gre za moške (Državno tožilstvo RS 2007: 40). »P/ri kaznivih dejanjih po 183. členu KZ kot žrtve prevladujejo deklice, starost pa se giblje v razponu od 3 do 13 let« (prav tam).

»Storilcem obravnavanih kaznivih dejanj [po 183., 201. in 299. členu KZ] so v letu 2007 sodišča prve stopnje izrekala predvsem pogojne obsodbe, razen v hujših primerih, ko so bile izrečene zaporne kazni« (prav tam). Za kazniva dejanja po 183. členu KZ je bila izrečena najvišja zaporna kazen v višini 10 let (prav tam).

Problematika, ki se pojavlja v zvezi z odkrivanjem storilcev obravnavanih kaznivih dejanj, je skozi vsa leta podobna. Storilci namreč ta kazniva dejanja izvršujejo najpogosteje v družinskem okolju. Zaradi čustvene in ekonomske odvisnosti žrtve pogosto ne želijo pričati zoper storilce,

¹⁰ 201. člen KZ se nanaša na zanemarjanje mladoletne osebe in surovo ravnanje.

¹¹ 299. člen KZ se nanaša na nasilništvo.

prav tako tudi ne zakonci, partnerji ali sorodniki storilcev, zaradi česar je zbiranje obremenilnih dokazov zoper storilce oteženo ali celo onemogočeno

(Državno tožilstvo 2007: 40).

Glede 187. člena KZ se je državno tožilstvo v poročilu osredotočalo predvsem na otroško internetno pornografijo in ugotovilo porast tovrstnih kaznivih dejanj.

2.2.1 Terminologija

Kazensko pravo, po definiciji pravna panoga, katere vsebina je s pravom urejeno in omejeno nasilje (Bavcon 2003: 54), predstavlja obsežen in kompleksen del prava kot vede. Podrobna analiza oziroma obravnava in razlaga kazenskega prava, tako materialnega¹² kot tudi procesnega¹³, bi bila za namene diplomskega dela nesmiselna in nepotrebna. Spodnja predstavitev zato zajema zgolj grob oris kazenskega postopka in udeleženi v njem, potreben za lažje razumevanje kazenskih postopkov in terminologije.

2.2.1.1 Kazenski postopek

Z namenom ugotovitve, ali je bilo kaznivo dejanje res storjeno, ali ga je storil obdolženec in ali so po predpisih kazenskega prava podani pogoji, da se storilcu izreče kazenska sankcija, je kazenski postopek sredstvo boja zoper kriminaliteto (Požar 1999: 17–18). Deli se na več stadijev, ki vsi in vsak prispevajo h končnemu cilju kazenskega postopka. Vsi stadiji pa sledijo (tudi) načelu domnevne nedolžnosti. Po 3. členu Zakona o kazenskem postopku¹⁴ (v nadaljevanju ZKP) namreč »/k/dor je obdolžen kaznivega dejanja, velja za nedolžnega, dokler njegova krivda ni ugotovljena s pravnomočno sodbo.« Iz tega izhajata dve posledici: (1) obdolžencu ni treba dokazovati nedolžnosti in (2) nedokazana krivda pomeni dokazano nedolžnost (prim. Požar 1999: 18).

¹² Termin kazensko materialno pravo se nanaša na določbe, ki določajo, katera človeška dejanja, ravnanja in vedenja so kazniva, oziroma na določbe, ki takšna kazniva dejanja opisujejo, definirajo in razmejujejo od drugih, nekaznivih dejanj (Bavcon 2003: 112). Prim. Ustava RS, mednarodne konvencije, Kazenski zakonik.

¹³ Termin kazensko procesno/formalno pravo se nanaša na določbe, ki urejajo pristojnosti, dolžnosti, pravice in medsebojne odnose organov, ki sodelujejo v (pred)kazenskem postopku (organi odkrivanja kaznivih dejanj in njihovih storilcev, organ kazenskega pregona in sodišča), ter hkrati določa pravice in obveznosti drugih udeležencev v kazenskem postopku (osumljenci, obdolženci, obtoženci, zagovorniki, priče, oškodovanci, izvedenci idr.) (Bavcon 2003: 112). Prim. Zakon o kazenskem postopku.

¹⁴ Poleg ZKP to domnevo vsebuje tudi naša ustava v 27. členu, prvič pa je bila razglašena v Deklaraciji pravic človeka in državljana iz leta 1789.

Po uradni zaznavi kaznivega dejanja (npr. prijavi na policijski postaji), policija začne zbirati podatke in dokaze o kaznivem dejanju in storilcu tega. Med ostalimi nalogami, opredeljenimi v 148. členu ZKP, smejo tudi vzeti prostost osumljeni osebi (1. odst. 157. člena ZKP) in odrediti pridržanje osumljene osebe do 48 ur (2. odst. 157. člena ZKP). Čeprav je nosilec aktivnosti v tem – *predkazenskem* – postopku policija, pa v njem (lahko) delujeta tudi preiskovalni sodnik in državni tožilec. Prvi z opravljanjem posameznih preiskovalnih dejanj (ogled kraja storitve kaznivega dejanja, pridobivanje izvedenskih mnenj, sprejem izpovedbe prič) in predvsem z odločanjem o prostosti osumljenca, ki mu ga je privedla policija, slednji pa z operativno aktivnostjo – dajanjem pobud in usmeritev policiji (Požar 1999: 146). Glede na utemeljenost suma, da je bilo kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, dejansko storjeno in da ga je storila določena oseba, policija izda dve vrsti zaključnega dokumenta. Če utemeljeni sum obstaja, državnemu tožilstvu vloži ovadbo, v nasprotnem primeru pa poročilo. (Zasebno) ovadbo lahko državnemu tožilstvu podajo tudi fizične in pravne osebe.

Po oceni sprejete kazenske ovadbe, lahko državni tožilec (1) kazenskega pregona ne začne, (2) priskrbi dopolnilna obvestila ali (3) vloži zahtevo za preiskavo ali neposredno obtožnico. Če na podlagi ovadbe tudi državni tožilec oceni, da je podan utemeljen sum, da je določena oseba storila kaznivo dejanje, preganjano po uradni dolžnosti, pri preiskovalnem sodniku vloži zahtevo za preiskavo. S tem dejanjem se tudi uradno prične *kazenski postopek* (169. člen ZKP).

Namen *preiskave*, prvega stadija kazenskega postopka, je zbiranje dokazov in podatkov, potrebnih za odločitev o nadaljevanju kazenskega postopka, »/.../ tj., ali naj se vloži obtožnica ali postopek ustavi« (Požar 1999: 152). Podobno kot državni tožilec ocenjuje utemeljenosti ovadbe, preiskovalni sodnik ocenjuje tožilčevo zahtevo za preiskavo. Če se z zahtevo tožilca strinja, izda sklep o uvedbi preiskave in prične opravljati preiskovalna dejanja. Če pa se s tožilčevo zahtevo ne strinja, o njej odloči izvenrazpravni senat. Med značilna preiskovalna dejanja, ki se opravljajo v preiskavi, sodijo: zaslišanje obdolženca, zaslišanje prič, ogled, pridobivanje izvedenskih mnenj (prim. Požar 1999: 153–154). Po zaključku preiskovalnega sodnika, da je stanje stvari v preiskavi dovolj razjasnjeno, bodisi za vložitev obtožnice bodisi za ustavitev postopka (184. člen ZKP), se preiskava konča. Ko državni tožilec od preiskovalnega sodnika prejme spis o končani preiskavi, lahko: (1) predlaga dopolnitev preiskave, (2) vloži obtožnico ali obtožni predlog ali (3) izjavi, da odstopa od pregona (Požar 1999: 162).

Obtoževanje, drugi stadij kazenskega postopka, »/.../ omogoča prehod kazenskega postopka v stadij glavne obravnave« in »/.../ izoblikuje predmet glavne obravnave /.../« (Požar 1999: 165). Državni tožilec obtožbo vloži na pristojno sodišče – s tem mu predlaga, da zoper določeno osebo zaradi določenega kaznivega dejanja opravi glavno obravnavo in izda sodbo (Požar 1999: 164). Sodišče obtožbo preizkusi. »Razlog je v tem, ker je storitev kaznivega dejanja praviloma sramotno dejanje in ker je glavna obravnava javna ter je obtoženec na njej izpostavljen nevarnosti, da ga zadenejo določene negativne družbene posledice ne glede na končen izid kazenskega postopka« (Požar 1999: 165–166). Ko postane obtožnica pravnomočna je sodišče dolžno opraviti glavno obravnavo in izdati sodbo (285. člen ZKP). Razen tega pa lahko na podlagi preizkusov (ugovorov, nepravilna sestava obtožnice ...) izvenrazpravni senat obtožnico vrne tožilcu (276. člen ZKP), obtožnico pošlje pristojnemu sodišču (3. odst. 276. člena ZKP), obtožbe ne dopusti in postopek ustavi (277. člen ZKP) ali obtožnico zavrže (2. odst. 277. člena ZKP).

Osrednji in najvažnejši stadij kazenskega postopka je **glavna obravnava**. Na njej se namreč »/.../ raziščejo vse okoliščine dogodka, izvedejo in ocenijo se vsi dokazi – tisti, ki so predlagani v obtožnici, kakor tudi tisti, ki so predlagani pozneje ali pa izvedeni na pobudo sodišča« (Požar 1999: 172). Glavna obravnava je načeloma javna (294. člen ZKP), z zakonom pa so določene nekatere izjeme.

Glavna obravnava se zaključi s **sodbo** – zadnjim stadijem kazenskega postopka. »Sodba se izreče in razglasi v imenu ljudstva« (2. odst. 353. člena ZKP), lahko pa je (1) obsodilna, (2) oprostilna ali (3) zavrnilna (359. člen ZKP).

Zgoraj je zelo okvirno opisan redni kazenski postopek, poleg tega obstajata še skrajšani postopek in postopek zoper mladoletnika.

2.2.1.2 Obdolženec

»Obdolženec je splošni izraz za osebo, zoper katero teče formalni kazenski postopek« (Požar 1999: 71), vendar se ta pravni termin spreminja glede na faze oziroma stadije (pred)kazenskega postopka.

Izraz **osumljenec** se (v statistiki GPU) uporablja za označevanje osebe, za katero velja precejšnja verjetnost (utemeljen sum), da je očitano kaznivo dejanje, ki se preganja po uradni dolžnosti, dejansko storila. Osumljenci se pojavljajo v predkazenskem postopku, v katerem preiskovalni organ (policija) odkriva kaznivo dejanje in storilca

oziroma zbira podatke in dokaze za utemeljen sum storitve kaznivega dejanja (prim. Požar 1999: 137). Naslednja stopnja v kazenskem postopku je **obdolženec**. »To je tisti, zoper katerega teče preiskava ali zoper katerega je vložena obtožnica, obtožni predlog ali zasebna tožba« (Požar 1999: 71). Ko zoper obdolženca vložena obtožnica postane pravnomočna, se zanj pogosto uporablja izraz **obtoženec**. »Izraz **obsojenec** pa se uporablja za tistega obtoženca, za katerega je s pravnomočno sodbo ugotovljeno, da je kazensko odgovoren za določeno kaznivo dejanje« (Požar 1999: 71) (poudarki dodani).

2.2.2 Javnost kazenskega postopka

Med najpogosteje navedena temeljna načela kazenskega postopka se uvršča tudi načelo javnosti, ki pa velja zgolj in samo za glavno obravnavo (294. in 543. člen ZKP, 24. člen Ustave RS). »Javnost ima pravico biti obveščena o kaznivem dejanju in njegovem storilcu, ne pa tudi o vseh osebnih podatkih obtoženca in oškodovanca« (Horvat 2004: 643). Izjema¹⁵ so glavne obravnave zoper mladoletnike, na katerih je javnost vedno izključena (480. in 460. člen ZKP). Vsi ostali stadiji pred glavno obravnavo, še zlasti predkazenski postopek, pa so tajni (Požar 1999: 55). Načeloma. V komentarju ZKP Horvat (2004: 22) ob 3. členu, predpisujočem načelo domnevne nedolžnosti, piše:

Navedeno načelo sicer ne pomeni, da mediji ne bi smeli poročati o poteku kazenskega postopka zoper obdolženca, preden ni pravnomočno končan, saj ima javnost pravico, posebno kadar gre za odmevnejšo zadevo, da je o tem seznanjena. Vendar pa to ne sme biti storjeno na način, ki obdolženca v nasprotju z načelom domnevne nedolžnosti prikazuje kot storilca oziroma krivca kaznivega dejanja, tako da je v javnosti že vnaprej »obsojen«.

O javnosti predkazenskega postopka, podrobneje obravnavanega v 148. členu ZKP, ki ga vodi policija, pa:

Če policija obvesti javnost oziroma sredstva javnega obveščanja, da je za določeno kaznivo dejanje podala pristojnemu državnemu tožilcu ovadbo, mora to storiti na način, s katerim se ne krši načelo domnevne nedolžnosti in ki je tudi v skladu z Zakonom o varstvu osebnih podatkov – torej brez objave imena osumljenca in drugih podatkov, ki omogočajo razkritje njegove identitete

(Horvat 2004: 315).

¹⁵ Po 295. členu ZKP je izjem šest: varovanje tajnosti, varstvo javnega reda, morale, varstvo osebnega ali družinskega življenja obtoženca ali oškodovanca ali koristi mladoletnika, ali če bi po mnenju senata javnost škodovala interesom pravičnosti.

Podatki o obdolžencu, nekom, zoper katerega še ni vložena obtožnica, in o osumljencu, nekom, za katerega obstaja utemeljen sum – »/.../ določna, vendar najnižja stopnja verjetnosti, da je bilo storjeno kaznivo dejanje« (Horvat 2004: 308) –, sodijo med osebne podatke, ki so zaščiteni z Zakonom o varstvu osebnih podatkov (v nadaljevanju ZVOP), vse dokler obdolženec na glavni obravnavi ne postane obtoženec oziroma obsojenec. Takrat njegovi osebni podatki (v določeni meri) postanejo informacija javnega značaja, katere javnost ureja Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (v nadaljevanju ZDIJZ). »Osebni podatki se /namreč/ lahko obdelujejo le, če obdelavo osebnih podatkov in osebne podatke, ki se obdelujejo, določa zakon ali če je za obdelavo določenih osebnih podatkov podana osebna privolitev posameznika« (8. člen ZVOP). Statistika GPU je, čeprav bolj temeljita od statističnih poročil državnega tožilstva, primer podaje podatkov javnega značaja, ki ne posegajo v zasebno sfero posameznega osumljenca: aprilsko soboto je PU Ljubljana za Bežigradom evidentirala kaznivo dejanje oziroma prejela prijavo kaznivega dejanja spolne zlorabe otroka po 1. odstavku 183. člena KZ. Zloraba naj bi se zgodila na cesti, ulici ali trgu v naselju, šlo naj bi za drugo spolno dejanje, ki pa naj ne bi bilo dokončano. Žrtev naj bi bila deklica, stara med 7 in 13 let, policija pa je za omenjeno kaznivo dejanje vložila ovadbo zoper moškega, starega med 45 in 54 let. V tem letu je to dvaintrideseto kaznivo dejanje po 183. členu KZ, ki ga je evidentirala GPU.

Ker je namen javnosti (sodnih obravnav) državljanom in drugim zainteresiranim omogočiti kontrolo nad delom pravosodnih organov in načeloma prisostvovanje sodnim razpravam učinkuje tudi preventivno in vzgojno (Požar 1999: 55), je pred objavo določenih podatkov koristen test interesa javnosti.

Če naj obstaja upravičen interes javnosti po informiranju o nekem dogodku, ne sme iti za nek zelo pogost in vsakdanji dogodek, kajti interes javnosti ne more temeljiti na radovednosti ali senzaciji. /N/ihče /ni/ relativna oseba iz javnega življenja samo zato, ker zoper njega teče nek kazenski postopek. Pri presoji, ali je nekdo, ki je osumljen oz. obtožen kaznivega dejanja relativna oseba, moramo upoštevati predvsem težo očitane kaznivega dejanja, pomen tega dejanja v javnosti, osebo storilca, in siceršnje okoliščine, ki dejanje jasno izločajo iz kroga vsakodnevne kriminalitete. Pri objavi imena posameznika oz. njegove fotografije se moramo vsakič vprašati, ali ni morda interesu javnosti zadoščeno že s predstavitvijo dogodka z opisom ali s fotografijo na način, ki ne omogoča identifikacije posameznika. Po pravnomočni obsodbi je treba upoštevati, da več časa kot je preteklo od obsodbe, manj upravičen je interes javnosti po objavi fotografije ali imena obsojenega

(Novak 2006: 99).

Vsekakor pa je žrtev kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost po 183. členu KZ (ne pa tudi po 187. členu) s pomočjo pooblaščenca v kazenskem procesu posebej varovana (65. člen ZKP). Določba 295. člena ZKP, ki obravnava izključitev javnosti z glavne obravnave se uporabi tudi pri mladoletnikih, » /.../ ki jih sodišče zaslišuje kot priče, zlasti ko je mladoletna priča hkrati tudi žrtev kaznivega dejanja« (Horvat 2004: 644). 331. člen ZKP pa v 5. odstavku izrecno prepoveduje neposredno zaslišanje oseb, mlajših od 15 let, ki so bile žrtve kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost iz devetnajstega poglavja KZ (z izjemo 185. in 187. člena). »Sodišče mora v teh primerih odločiti, da se prebere zapisnik o prejšnjem zaslišanju teh oseb« (5. odst. 331. člena ZKP). »S takšno rešitvijo se želi mladoletno žrtev kaznivega dejanja zaščititi pred nadaljnjimi negativnimi učinki, ki jih povzroča neposredno zaslišanje v razpravni dvorani, četudi je javnost glavne obravnave izključena oziroma obtoženec začasno odstranjen iz sodne dvorane /.../« (Horvat 2004: 697).

3 (Slovensko) televizijsko poročevalstvo

Prezgoden, da bi lahko polemiziral o televiziji, je Arthur Schopenhauer, »filozof pesimizma«, obnovil Petronijevo misel:¹⁶ »Svet je moja predstava« – idejo, ki precej sovпада s »sodobnimi« kritikami televizije. Nemški filozof je bil sicer prepričan, da je empirični svet brez pomena ali namena in da ga navsezadnje, v sebi, sploh ni (Magee 2002: 143), komunikološki analitiki pa so tak pogled namenili »proizvodom« množičnih občil,¹⁷ med njimi tudi televizijskim poročilom.

3.1 Namen množičnih občil

Temeljno gibalno množičnih občil je – in to trdim brez pretirane želje po razvnevanju pesimizma – radovednost (prim. Stieler v Splichal 2001: 2–3): »v/ečji del stvarine časopisov /.../ bi vendarle najbolje opisali z izrazom 'organizirano klepetanje'« (Cooley v Splichal 2001: 156). To sicer ne pomeni, da množična občila (predvsem informacije, ki jih ta posredujejo) niso koristna, pomeni pač, da je v novinarstvu institucionalizirana človeška želja po »vse vedeti«. Vse ostale funkcije, ki jih je precej, so sicer (zelo) pomembne, ne pa primarne.

Tako lahko zasledimo, da je namen večine oblik »/.../ dnevnega ali periodičnega objavljaja uredniško oblikovanih programskih vsebin s prenosom zapisa, glasu, zvoka ali slike, na način, ki je dostopen javnosti«, kot Zakon o medijih (2. čl. ZMed) definira medije, predvsem informiranje: širjenje obzorij medijskih naslovnikov in posledična pomoč pri spoznavanju in razumevanju sveta (prim. Košir 1988: 14). Koširjeva (1988: 14) kot osrednje funkcije javnih občil navaja še oblikovanje javnega mnenja, vzgojo in zabavo. Poleg uresničevanja poslanstva, ki ga medijem narekujejo te osrednje funkcije, so ti pomembni tudi za kulturo javnega dialoga, utrjevanje pravne in socialne države ter za razvoj izobraževanja in znanosti (prim. 4. čl. ZMed). T. i. »klasično novinarstvo« v Dahlgrenovi (1996: 61–62) definiciji, utemeljeni predvsem na liberalnih idealih demokracije in državljskih pravic, vrši vlogo zagotavljanja poročil in analiz resničnih dogodkov in procesov ter kot tako točno in nepristransko prikazuje realnost, ki obstaja neodvisno od samega pripovedovanja o njej. McManus (1994: 24) teoretizira o t. i.

¹⁶ »Totus mundus exercet histrioniam,« oziroma »Ves svet igra.«

¹⁷ Vsa komunikološka terminologija je usklajena s predlogi Komunikološke terminološke sekcije.

»normativnem novinarstvu«, obveščanju o aktualnih vprašanjih in dogodkih z utilitarističnim namenom zagotavljanja čim večje obveščenosti čim večjega števila ljudi in katerega glavna funkcija za doseganje »javnega dobrega« je »javno razsvetljevanje«.

Znana je tudi funkcija »četrtve veje oblasti«¹⁸ oziroma funkcija »psov čuvajev«, pri kateri pa novinarji niso zgolj opazovalci tistih na oblasti, temveč so, s konkretno mero samostojne politične – predvsem pa tudi medijske – moči, tudi sodelujoči pri vladanju (prim. Jamieson 2003: 95). Kljub lastni udeleženi v delitvi oblasti pa naj bi, še posebej preiskovalno novinarstvo, skrbelo za nadzor delovanja oblasti in prispevalo k večji demokratičnosti: državljane naj bi zavarovalo pred manipulacijo državnih organov, slednji pa bi bili zaradi nadzora prisiljeni svoje delo(vanje) prilagajati družbenim normam.

Televizijski praktik z BBC koristnosti svojega dela ne zaznava v ustvarjanju demokratičnosti, nadzorovanju oblastnikov, prikazovanju resnice, umeščanju posameznika v svet ipd., temveč meni:

»To [poročanje] je tvoja [novinarjeva] dolžnost, če se [gledalci] pogovarjajo o nečem – moraš jih preskrbeti z informacijami, s pomočjo katerih se bodo pogovarjali razumno«¹⁹ (urednik Radio News v Schlesinger 1978: 123).

Televizijska poročila torej služijo predvsem ustvarjanju kongruentnih in konherentnih prepričanj, ki ustvarjajo »zdrav razum« družbe (prim. Fiske 2003: 6). Tako kot pravo skrbi za ohranjanje določenih moralnih vrednot (prim. Bavcon 1996: 55–56), novinarstvo skrbi za zdravorazumsko družbo.

3.2 Televizijski diskurz

Pri ustvarjanju »zdravorazumske« družbe televizijsko poročevalstvo deluje večplastno (Fiske 1987: 4–5): »resničnost« izbere in ovrednoti kot pomembno, selekcijo kategorizira, razporedi v razumljive kategorije, nato pa jo ustrezno narativizira – z besedilom, zvokom in sliko. Tako ustvari reprezentacijo »resničnosti«. Z ustrezno

¹⁸ Medijem je vzdevek »četrtva veja oblasti« prvi leta 1959 v knjigi *The Fourth Branch of Government* nadel Douglas Cater.

¹⁹ You've got a duty, if they're talking about something – you've got to supply them with information to let them talk sense.

obdelavo se ta odraža kot ideologija – konherentno in družbeno sprejemljivo prepričanje.

3.2.1.1 Selekcija

»Menim, da novinarji in uredniki delujejo kot (raz)sodniki in porote, ko odločajo o tem, kaj je vredno objave; vendar ne toliko v smislu, kaj je prav in kaj narobe, kot v tem, kaj je pomembno oziroma zanemarljivo«²⁰ (Marimow v Ettema 1998: 8). Novice, ki jih predstavljajo mediji, niso dogodki, ki so se zgodili, marveč dogodki, ki so »vredni objave« (prim. Fowler 1991: 12–13). Kriteriji, načeloma bolj ali manj rezultat podzavestne uredniške prakse, so znani kot t. i. dejavniki objavne vrednosti, njihovi funkciji pa sta selekcija in restrikcija oz. izbira in omejitev. T. i. poklicna novinarska ideologija največkrat vsebuje naslednje kriterije za izbiro novic, ki se bodo uvrstile v TV-poročila: nepričakovanost, konfliktnost, privlačnost televizijskega posnetka, krajevna pomembnost, nedavnost, negativnost, kršitev pravil, kršitev pravil v povezavi z moralnimi obsodbami, zgodbe, ki zadevajo elite, povezanost zgodb s pomembnimi narodi ipd. (Boyd 1994; Weinmann 2000; Fiske 2003; Perovič 1998; Jakopič 2006).

3.2.1.2 Kategorizacija

Z ogledom DNEVNIKA ob 19.00 si 365-krat na leto zagotovite učinkovit dnevni pregled dogodkov doma in po svetu oz. enourni odmerek informacij, ki so jih čez dan zbrali dopisniki in posebni poročevalci iz svetovnih prestolnic, dopisniki iz vse Slovenije ter novinarji uredništev notranjepolitičnih in gospodarskih, zunanjepolitičnih, športnih in kulturnih oddaj

(RTV Slovenija).

Ko je neki (psevdo)dogodek določen kot vreden unovičenja, se zgodi nadaljnja kategorizacija. Novice so tako opredeljene kot notranjepolitične, gospodarske, zunanjepolitične, športne, kulturne ipd. Novice znotraj kategorij pa lahko še dodatno delimo na »resne« in »zabavne« oziroma na zgodbe o konfliktih in kriminalu v javni sferi ter sočutne in ganljive zgodbe. Kategorije delujejo kot akterji normalizacije (prim. Fiske 2003: 56) – dogodke vstavlja v domače okolje konceptualnih razmerij (prav tam). »/P/oročila /tako/ izhajajo iz prakse javne sfere, da družbeno življenje razdeli v predalčke, da bi ga naredila praktično in semiotično bolj obvladljivega« (prav tam).

²⁰ »I do think that journalists and editors act as judges and juries about what's newsworthy, but it stems not so much from right and wrong as important or unimportant.«

3.2.1.3 Kombinacija in naracija

Obe se nanašata na obliko upovedovanja novic, torej na »kako« (in ne »kaj«). »Osrednja pripovedna moč novice je /namreč/ – tako kot v drugih zgodbah – v njenem osrednjem delu, ki raziskuje disruptivne sile in kjer prihaja do konflikta med temi silami ter družbenim redom; toda ideološka moč se izčrpava v razreševanju tega konflikta in njegovem razmerju do sedanjega stanja, utelešenega v prvotnem in končnem ravnovesju« (Fiske, Hartley v Luthar 2004: 162).

Navodil, kako pripraviti dobro novinarsko zgodbo, je ogromno. Čeprav se razlikujejo glede na tip medija, pa večina teh vključuje naslednja: (1) v zgodbo vključi konkretne osebe, (2) poenostavlja, (3) jasno predstavi pomen svojega prispevka, (4) bodi sistematičen, (5) predstavi rešitve (Brooks 2002: 393–394; Perovič 1998: 45–47).

Poročila, ki jih novinarji ponujajo bralcem, poslušalcem in gledalcem, niso naključno imenovana »zgodbe«. Z urejanjem informacij v strukture z antagonisti, osrednjim konfliktom in pripovednim zaporedjem novinarji državljanom prinašajo svet v razumljivi obliki. V navodilih za ustvarjanje TV- poročila (Perovič 1998: 64–66) je ena od najpomembnejših zakonitosti dobrega televizijskega poročila osnovni dramaturški lok, saj »/.../ 'daljinski upravljalec' ne oprošča dolgočasnosti ali nejasnosti«.

Vsako televizijsko poročilo mora zato upoštevati osnovna dramaturška pravila. Začetek mora biti poleg tega, da je informativen, tudi zanimiv, da pritegne gledalčevo pozornost, sredina poročila mora povedati vse o zapletu ali vsebini dogajanja in pripraviti gledalca na konec zgodbe oz. poročila.

Osnovni dramaturški lok je torej sestavljen iz naslednjih stopenj:

- **uvod**; v uvodu povemo in pokažemo osnovne informacije o dogodku, kje in kdaj se dogaja ter kdo so glavne nastopajoče osebe
- **začetek**; čimbolj jasno in slikovito opišemo osebe ali glavne dogodke /.../
- **konflikt**; dogodki so pripeljani do vrelišča, dve osebi soočita svoja mnenja, čim bolj slikovito je treba prikazati boj med različnimi stranmi /.../
- **iztek**; v izteku ena od strani premaga drugo /.../
- **konec**; na koncu moramo čimbolj nazorno pokazati, katera stran je zmagala /.../

(Perovič 1998: 64).

Take zgodbe so razumljive, z jasnim sporočilom, vendar pogosto z dejstvi, ki so prilagojena zgodbi (in ne obratno) (prim. Jamieson 2003: 1–23, 172). S tem, ko novinarji snov pretvorijo v predvidena dejstva in ta dejstva uredijo v preproste zgodbe, ustvarijo način, kako dojemati svet (Jamieson 2003: xvii).

V nadaljevanju bomo podrobneje predstavili jezik, ki je značilen tudi za televizijsko poročevalstvo. Pri analizi bomo namreč izhajali ravno iz značilnosti publicistične zvrsti jezika in poročevalskega stila.

4 Televizijski jezik – most med pravom in gledalci

Poročanje o spolnih zlorabah otrok od novinarja terja »prevajanje« strokovnih – pravnih – izrazov, ki so v obči javnosti splošno razumljivi. Glede na pragmalingvistično izhodišče funkcijskega razvrščanja – »temeljno merilo za opredelitev funkcijske zvrstnosti je /.../ v funkciji (vlogi) izrekov oziroma besedil, predvsem v razmerju med performativno (vplivanjsko) in reprezentacijsko (predstavitveno) vlogo« (Vogel 2007: 126) – strokovno od publicistične zvrsti slovenskega jezika ločujejo ne samo funkcija, pač pa tudi naslovniki (strokovnjaki – nestrokovnjaki) in namen. Pri poskusu predstavitve obravnavanih funkcijskih zvrsti slovenskega jezika (in razlik med njima) se bomo v skladu s teorijo sporazumevanja oprli na njihovo predstavitev in ugotovitve v slovenskem jezikoslovju.

Ker je za jezikovno in stilno analizo gotovo, da publicistika v vsej pestrosti ne daje uporabnih raziskovalnih rezultatov, »/.../ saj gradivo s tako različnimi stilnimi pojavi ne omogoča natančne analize in postane neobvladljivo /.../« (Kalin Golob 1999: 180), je treba znotraj publicistične zvrsti ločiti posebno področje, po Korošcu (1998) imenovano poročevalski stil. Gre za značilnosti poročevalskih besedil, ki so zaradi vpliva objektivnih stilotvornih dejavnikov, razvila samosvoja jezikovna sredstva (prim. Kalin Golob 1999: 183). Za potrebe diplomskega dela je tudi celoten opis publicističnega stila preširok, zato se bomo omejili zgolj na kvaliteto jezika (nekaj tega bo opisano tudi pri publicističnem jeziku), predvsem na uporabo strokovnih izrazov v poročevalstvu, aktualizme in morfemsko izražanje negotovosti. Korošec (1998) prvih dveh izrazito sicer ne uvršča k poročevalskemu stilu, ker pa je po njegovi definiciji stilistika poročevalstva » /.../ del jezikovne stilistike, ki proučuje delovanje in prilagajanje jezika posebni funkciji poročevalstva /.../« (Korošec 1987: 137), cilj njenega raziskovanja pa ugotoviti, kako deluje knjižni jezik, »/.../ ko mu je naloženo opravljati vlogo v poročevalstvu /.../« (Korošec 1998: 6), bomo v tem diplomskem delu pri poročevalnih besedilih (prispevkih) analizirali tudi pojavljanje (pravnih, psihopatoloških) terminov, ki vplivajo na enostavnost in neuradnost poročevalskega jezika.

Poleg govorjenega jezika televizijski jezik sestavlja tudi slika, zato bomo zapisali tudi nekaj o pomenu in vlogi slike v televizijskem poročevalstvu.

4.1 Strokovni (pravni) jezik

Kot za strokovni jezik sploh, tudi za pravni jezik velja, da je žanrsko neenoten/. D/oločena besedila /namreč/ sodijo v ozko znanstveno, druga spet v praktično strokovno (ali uradovno), tretja gotovo v poljudnoznanstveno podzvrst, nekaj je zvrstno mešanih. Glede na jezikovne posebnosti lahko sprejmemo tudi delitev pravnega jezika na jezik zakonodajalca, jezik pravne doktrine in jezik pravne prakse, ki pa se večinoma pokriva z eno izmed zvrsti strokovno-znanstvenega jezika

(Kalin Golob 2003: 60).

Glede na to raznovrstnost pravnega jezika, bomo predstavili funkcije posameznih podzvrsti strokovne zvrsti jezika:

- Praktičnostrokovno podzvrst uporabljajo delavci najrazličnejših strok v zadevah svojega poklica. Od praktičnosporazumevalne zvrsti se loči po tem, da je v njej več strokovnih izrazov, da je jezik bolj natančen in da so poleg tipičnega izrazja znajo značilne še ustaljene besedne zveze, rekla in kalki. Značilnosti tega jezika so tudi neintimnost, skladenjska zapletenost in neglagolsko izražanje (Toporišič 2000: 28–29). Jasen primer te podzvrsti so člani KZ, pa tudi izrazi za obdolženca (osumljenec, obtoženec, obsojenec) in fazo kazenskega postopka.
- Za znanstveno podzvrst, po mnenju Toporišiča (2000: 29) najvišjo vrsto strokovnega jezika, so značilni znanstveno še obširnejše in obenem manjšemu krogu ljudi znano strokovno izrazje, večja abstraktnost, natančnost in popolna enopomenskost, kratkost podajanja bistva, velika treznost in brezčustvenost, t. i. nevtralni besedni red, najtipičnejši in neindividualni stavčni vzorci, zapletene skladenjske zgradbe.
- Navadna strokovna oziroma poljudnoznanstvena podzvrst ima (po Toporišič 2000: 29) vmesni položaj med preostalima (zgornjima) podzvrstema. Uporablja se takrat, ko je treba vsebino znanstvenih ali visokostrokovnih del predstaviti širšim krogom. V takih besedilih se pisci trudijo tudi zapletene stvari povedati čim bolj preprosto in jasno. Veliko tovrstnih besedil nastaja za dodatno obveščanje (informiranje) ljudi, slogovni postopek pa je razlaga, le redko utemeljevanje.

Splošna značilnost strokovnih besedil je (po Slovenski slovnici) objektivnost in predstavitev stvarnosti kot njihova (edina) funkcija. Naslovniki so načeloma

strokovnjaki ali znanstveniki, lahko pa tudi nestrokovnjaki, zaradi katerih se pojavlja pritisk razumljivosti in jasnosti ubeseditve (prim. Kalin Golob 2003: 60). »Ravno besedila sodne, upravne in represivne prakse predstavljajo poseben problem, saj so namenjena naslovniku, ki je nestrokovnjak« (prav tam), zato bi zanje (kot za poljudnoznanstvena) morala veljati večja nazornost oziroma »preprostejša« predstavitev vsebine (Toporišič 2000: 29–30). Razlike med znanstvenim in poljudnoznanstvenim besedilom pa ne izhajajo le iz različnega naslovnika, pač pa tudi iz različnih namenov tvorcev besedil (prim. Vogel 2007: 127). Slednja imajo namreč, poleg nestrokovnemu bralcu razumljive predstavitve, za nalogo še pritegniti bralca, vzbuditi njegovo zanimanje za temo oziroma popularizacijo dognanj in sočasno vzgojo bralcev (prav tam). S to vlogo se poljudnoznanstveni jezik približuje publicistični zvrsti.

4.2 Publicistični jezik

Medtem ko strokovnjaki v svojih (pravnih) besedilih težijo k enoumnemu izrazju, čustveni nezaznamovanosti in kratkosti strokovnega izraza (z izrazito težnjo po enobesednem poimenovanju) (prim. Kalin Golob 2001: 104; Toporišič 2000: 29) in so v splošnem strokovna besedila objektivizirana – denotativna –, njihova (edina) funkcija pa je predstavitev stvarnosti (po Toporišič 2000: 28–30), pa poročevalci (TV Slovenija) zelo širokemu in raznovrstnemu občinstvu (gledalcem) na najpreprostejši način skušajo posredovati tudi (visoko) strokovne zadeve. Ko/če poročevalci o pravnih postopkih poročajo prestrokovno, »/.../ preveč tako, kot so slišali o tem govoriti strokovnjake/,/ ne znajo strokovnega besedila predelati tako, da bi ga razumel tudi nestrokovnjak in torej ne upoštevajo dovolj svojega občinstva (Toporišič 1974: 98). Zavedajoč se tega, uredniška politika TV Slovenija skrbi za preprostost – tudi na račun točnosti informacij:

Novinarji vedno poenostavljamo, zato da bi gledalcem na čim bolj jasen način v tisti minuti trideset, s tremi izjavami vmes, povedali, kaj se je na nek način zgodilo. Novinarstvo, predvsem televizijsko novinarstvo, je poenostavljanje. /.../ Skratka, televizijsko novinarstvo je podvrženo temu, da zadeve zelo, zelo poenostavlja. S tem seveda škodimo teži vsebine in pa eksaktnosti informacij, to je res

(Gerič 2009).

Publicistika vsebuje tudi agitacijska in propagandna sredstva, zaznamovana pa je tudi z individualno noto; »dobrodošla je tudi senzacionalnost/, s/tvari so rade prikazane

napihnjeno, tudi zaradi naglice manj natančno (Toporišič 1974: 97–98); kaže, kako se na dogodke ali drugo pojavnost, ki je predmet publicistovega besedovanja, odziva kot človek, posameznik, kaj osebno o njih meni« (Toporišič 2000: 31). Besedovalni tipi poročevalstva te zvrsti so poročevalski, presojevalni tudi razlagalni (prav tam).

4.2.1 Terminologizacija publicističnega jezika

Pri poročanju o spolnih zlorabah otrok poročevalci obči javnosti približujejo oziroma predstavljajo manj znano strokovno (u)pravno pojavnost: kazniva dejanja, (domnevne) storilce kaznivih dejanj in (domnevne) žrtve kaznivih dejanj, poleg tega pa še druga (u)pravna dejanja. Na tak način prihaja do zблиževanja dveh (po funkciji, namenu in naslovnih) različnih zvrsti jezika, ki se najočitneje izraža v terminologizaciji oziroma determinologizaciji jezikovnih sredstev. Vidovič Muha (2006: 116) ju opredeljuje takole: »/p/ri terminologizaciji gre za poimenovanje posebnega, manj znanega z izrazom, ki je vsaj v svojem osnovnem pomenu del splošne zavesti /.../. Pri determinologizaciji je postopek obrnjen: denotat je tisti, ki izstopa iz pojmovnega sveta posamezne znanosti in postaja vsesplošen, ne več prepoznaven samo v okviru določenega znanstvenega področja. V svet splošne (neterminološke) leksike se seveda poleg vsebine seli tudi njen izraz.« »Termin /tako/ nastopa v svoji primarni funkciji strokovnega izraza in še zmeraj ohrani svoje pomenske sestavine, spremeni se le njegova funkcijska zvrst (Bokal 2007: 91). Ti prevzeti strokovni izrazi namreč ne razvijajo (1) konotativnega razvoja besede in to kljub temu, da se možnost konotacij večja z večanjem števila uporabnikov, (2) besedne družine in (3) modela sopomenskosti in protipomenskosti (Bokal 2007: 91–92). »Vsa našeta merila ohranjajo terminu njegovo tipiko. Zaradi množičnosti prenosniških sredstev se večja število naslovnikov. Termin izgublja ozko znanstveno dostopnost in postaja poljuden« (Bokal 2007: 92).

Raba terminov v poročevalnih besedilih nikakor ni dobrodošla. Kot že omenjeno mora biti jezik v poročevalnih besedilih enostaven in neuraden (Letica 2003: 114–115). Besede na televiziji hitro odzvenijo, zato se gledalca ne sme privedi v položaj, da neke besede ali izraza ne razume in o njenem/njegovem pomenu začne razmišljati (Letica 2003: 118). Termine je treba, kjer je to mogoče, »prevesti« oziroma poenostaviti (Letica 2003: 121).

4.2.2 Aktualizacija

Korošec (1998) aktualizme razume kot »/.../ novo, svežo, posebno, nenavadno uporabo jezikovnih sredstev za doseg posebnega učinka« (Korošec 1998: 15), pomenijo torej »/.../ odmik od neposredne označbe predmeta govora, /.../ je /.../ sredstvo, s katerim tvorec išče pot k naslovniku, navezuje stik z njegovim izkustvenim svetom, da bi sprožil njegovo razumsko in čustveno dejavnost« (Korošec 1998: 17). V analiziranem besedilu bomo opazovali predvsem aktualizme, ki so v prispevkih o spolnih zlorabah otrok v letu 2007 opravljali vlogo sopomenskih izrazov pravnim oziroma psihopatološkim terminom. T. i. perifrize, besedilni pojavi, ki jih Korošec (1998: 18–19) obravnava kot odprave ponovitev oziroma ponovitvene izraze, v poročevalstvu nastopajo, »/k/adar se k isti besedi (isti nanašalnici) za isti predmet govora (isti nanašalnik) zaradi ubesedovalnih potreb v besedilu obračamo več kot enkrat /.../« (Korošec 1998: 18).

4.2.3 (Morfemsko) izražanje nedokazanosti, neuradnosti, negotovosti

Korošec (1998) posebno slovnično obliko, v slovenskem poročevalstvu, značilno za poročanje o kaznivih dejanjih, imenuje morfemsko izražanje nedokazanosti oziroma ne-povednik. Gre za poseben poročevalski stilem, zvezo *naj bi* in deležnika na *-l*. Ta se v ostalih besedilih zamenjuje z besednim izražanjem negotovosti, s členkovnimi zvezami s povedniki (prim. Korošec 1998: 203).

»/P/ri poročanju o kriminalnih dejanjih, ki so bila storjena, vendar storilcem še niso bila dokazana, torej dejansko, v resničnosti ne gre za domnevne storilce; kot dejanske jih ni mogoče označiti ne iz splošnih razlogov, zaradi katerih o čem izražamo svojo domnevo koga drugega, ampak zgolj in edino iz pravnih razlogov, tj. da ni nihče krivec, dokler mu krivda ni dokazana«

(Korošec 1998: 40).

Raba povednega naklona v takih primerih bi poročevalca postavila v položaj, ko bi bil lahko sam obtožen, da je javnosti sporočil kot dejstvo nekaj, kar pravno še ni dejstvo (prav tam).

Na jezikovni ravni pa se v poročevalnih besedilih domneve, neuradnosti in nedokazanosti izražajo tudi besedno, predvsem s členkovnimi zvezami s povedniki (Korošec 1998: 203). Tako izražanje je pogosto v pravnem jeziku, kjer se najpogosteje uporablja beseda *sum*.

4.2.4 Vizualno v odnosu do verbalnega

Ker televizijski diskurz deluje tudi s pomočjo slike, bi morali poskusu razlage publicistične zvrsti dodati še pomen slike in »/.../ razmerje med /tem/ nejezikovnim sporočilom in njegovimi prvini, med sliko ter jezikovnim sporočilom (Korošec 1998: 312). Slika je sicer prvotna shranitev dogodka in tako nadomešča navzočnost gledalca ob dogodku samem, pa vendarle kot sredstvo za informiranje o dogodku ne zadošča (prav tam). Kljub značilnostim slike:

/da je p/rimarna prvina televizijskega sporočanja /,/ kot upodobitev časovnih in prostorskih razmerij dogodka ali dogajanja. Posnetki s televizijsko kamero so zaradi svoje prevladujoče sugestivne moči pri gledalcih odločilni sotvorci čustvenih in razumskih identifikacij, vtisov, presoj in nazadnje mnenj o posnetem in predvajanem

(RTV Slovenija 2008c),

pa informacija vizualne podobe vendarle ne more delovati neodvisno od besedila. Na podlagi ugotovitev Korošca (1998: 312) in Labanove (2007: 42) izpeljemo predpostavko, da slika slovenskemu televizijskemu poročevalstvu služi predvsem kot simulacija verodostojnosti. Vsebine, ki jih je težje vizualizirati, to so predvsem občutljive teme (mednje sodijo tudi spolne zlorabe otrok), so tako opremljene s splošnimi (arhivskimi) posnetki ljudi, s prelivami in zameglitvami, v besedilih o policijskem delu in preiskavah pa so pogosti simbolični posnetki (prim. Laban 2007: 41–42). Omejimo se zato zgolj na odnos med sliko in besedilom. Labanova (2007: 65–72) na podlagi analize informativnih oddaj dveh slovenskih največjih televizij loči štiri kategorije razmerja med vizualno in verbalno informacijo v televizijskem novinarskem diskurzu:

- **Podvajanje**, pri katerem so podobe z besedilom neposredno semantično povezane; »/.../ verbalna in vizualna informacija torej sporočata isti osnovni pomen«, ločuje pa med tremi načini podvajanja: (1) vizualne podobe kot avtentifikacija verbalne informacije, (2) verbalno navezovanje, pojasnjevanje vizualnih podob in (3) zaigrani in rekonstruirani prizori.
- **Sonanašanje (koreferenca)**, pri kateri gre za delno semantično povezavo vizualnih podob z besedilom. Ta odnos med vizualnim in verbalnim zahteva gledalčevo interpretacijo. Ločuje med dvema načinoma sonanašanja: (1) vizualne podobe posredujejo več informacij kot besedilo in (2) vizualne podobe posredujejo manj informacij kot besedilo.

- **Neskladnost**, ki ne izraža nobene semantične povezave med vizualnimi podobami in besedilom.
- **Nasprotovanje**, pri katerem sta si slika in besedilo v nasprotju.

5 Analiza poročevalnih besedil o spolnih zlorabah otrok v letu 2007

Ključno vprašanje, ki si ga bomo zastavili ob analizi je, ali občila (informativni program TV Slovenija) pri poročanju o spolnih zlorabah otrok ustrezno predstavljajo pravno stvarnost. Analiza izrazja za obdolžence, (domnevne) žrtve in kazniva dejanja bo zajemala tri kriterije: rabo pravnih in psihopatoloških terminov, aktualizmov in morfemskega izražanja negotovosti.

Pri analizi bomo izhajali iz doslej ugotovljenega:

1. namen poročanja o spolnih zlorabah otrok je prikazati in pojasniti (u)pravno in psihopatološko pojavnost spolnih zlorab otrok na način, da jo bo razumel »laični« naslovnik;
2. s publicistično (upo)rabo strokovne terminologije ta izgublja svojo ozko znanstveno dostopnost in postaja poljudna;
3. raba sopomenk oziroma perifraz širi pomen izrazov v sopomenskem odnosu; predvsem z dodajanjem stilne vrednosti;
4. ker je naslovnik publicističnih (informativnih) prispevkov TV Slovenija širša javnost, imajo poročevalci možnost in priložnost gledalce izobraževati, tudi »vzgajati«, torej vplivati na njihova stališča, sodbe in odnos, s tem pa uresničevati dodatni namen (s)poročanja, kot je prepričevanje;
5. (ne)gotovost informacij, predvsem v poročanju o kaznivih dejanjih, se izraža morfemsko ali besedno, v kazenskem postopku tudi z ustreznim strokovnim izrazom za obdolženca oziroma fazo (pred)kazenskega postopka;
6. slika slovenskemu televizijskemu poročevalstvu služi predvsem kot simulacija verodostojnosti in ne podaja ključnih informacij.

V nadaljnji raziskavi se bomo ukvarjali zgolj s prispevki o spolnih zlorabah otrok, ki jih je objavila TV Slovenija v dveh »osrednjih« informativnih oddajah: TV Dnevnik in Odmevi. Obe dnevnoinformativni oddaji sodita med deset najboljše gledanih na TV Slovenija. Prva ima več kot 35 -odstotni tržni delež, oddajo v povprečju gleda 180.000 gledalcev, druga pa skoraj 40 -odstotnega, kar predstavlja približno 251.500 prebivalcev Slovenije (starih nad 4 leta) (RTV Slovenija).

Upoštevali smo vse prispevke, ki so obravnavali spolne zlorabe v Sloveniji, v letu 2007. Takrat so spolne zlorabe predstavljale aktualno problematiko, prispevki pa so

predpostavljali splošno uveljavljene, družbeno (ne)sprejemljive vrednote in prepričanja. Analizirali bomo izbor (selekcijo) prispevkov, (sopomenske) izraze, perifrize, za (domnevne) storilce, (domnevne) žrtve in kazniva dejanja, ob tem pa še (upo)rabo in pomen drugih (u)pravnih in psihopatoloških izrazov ter morfemsko izražanje negotovosti oziroma nepreverjenosti.

5.1 Selekcija

V letu 2007 je bilo v osmih oddajah objavljenih deset prispevkov o spolnih zlorabah v Sloveniji; trije prispevki so bili objavljeni v Odmevih, od tega dva v oddaji, tematsko posvečeni spolnim zlorabam otrok. Največ prispevkov (2) na to temo je bilo objavljenih junija, maja in avgusta, nato pa še po eden februarja in septembra.

Transkripcija prispevkov (Priloga B) razkrije več o sami vsebini prispevkov. Pet prispevkov je obravnavalo cerkev na Slovenskem oziroma njene duhovnike: Franca Frantarja, Albina Žnidariča in župnika Župnije Brezno, štirje jareninskega učitelja Šmidhoferja, eden pa uvedbo »registra pedofilov«. Objavljeni sta bili tudi dve izjavi. Govorila sta Barbara Žgajner Tavš, takratna poslanka Slovenske nacionalne stranke, in Andrej Saje, tiskovni predstavnik Ljubljanske nadškofije.

V splošnem so bile predstavljene »zgodbe«, ki so bile, po mnenju dnevnih urednikov TV Slovenija, »vredne objave« sledeče (vsebina je povzeta po napovedi in vsebini prispevkov):

Februarja so mariborski kriminalisti odvzeli prostost ormoškemu župniku, osumljenemu spolne zlorabe slabotne osebe in spolnega napada mladoletne osebe.

Maja so pred preiskovalnega sodnika slovenjgraški kriminalisti privedli župnika župnije Brezno, osumljenega spolnega napada na deklici, mlajši od petnajst let.

Prav tako maja se je začel niz prispevkov o problematiki na OŠ Jarenina. Po sklepu višjega delovnega in socialnega sodišča, je morala šola ponovno zaposliti učitelja, ki naj bi bil v šoli v naravi leta 2005 spolno nadlegoval učenko, svoje dejanje tudi priznal in podal svojo odpoved. Junijsko nadaljevanje zgodbe je izpostavilo, da svet staršev odločno nasprotuje ponovni zaposlitvi učitelja, ravnatelj pa, razdvojen med svetom staršev in sodiščem, išče način, kako ustreči obema. Predstavljen je bil tudi odziv Ministrstva za šolstvo. To je ravnatelju OŠ Jarenina predlagalo, naj z učiteljem kot tehnološkim viškom prekine delovno razmerje. Avgusta se je na okrožnem sodišču

v Mariboru začelo sojenje zoper učitelja – 52 -letnega Jožeta Šmidhoferja –, obtoženega več spolnih napadov na otroka. Obtoženi se je pred Senatom zagovarjal kot nedolžen.

Junija je javnost izvedela za ponovno sojenje Francu Frantarju. Višje sodišče je namreč po pritožbi obrambe in tožilstva sodbo razveljavilo ter primer vrnilo okrožnemu sodišču v Ljubljani. Septembra se je sojenje nadaljevalo, vendar do rzsodbe še ni prišlo. Sodišče je Frantarju na predlog obrambe odpravilo pripor in izdalo uredbo, da se mora Frantar redno oglašati na policijski postaji.

Poleg teh štirih izrazito personaliziranih zgodb je TV Slovenija prikazala še prispevek o registru pedofilov in prispevek o odzivu rimokatoliške cerkve na dokumentarni film BBC o spolnih zlorabah v cerkvi.

Glede na izbor novic, ki obravnavajo problematiko spolnih zlorab v Sloveniji v letu 2007, opazimo, da je TV Slovenija poročala samo o kršitvah spolne nedotakljivosti otrok z zlorabo položaja župnikov in učitelja oziroma sumih teh. Prav tako je v Odmevih, v katerih »/o/zadja dogodkov in pojavov prikrite podrobnosti in nove plati vznemirljivih zgodb predstavljajo novinarji in izbrani gosti, ki jih izprašajo voditelji oddaje ali pa se soočijo med seboj« (RTV Slovenija), in katerih namen je, »/.../ da si /.../ gledalci lahko ustvarijo čim bolj celostno podobo aktualnih dogajanj« (prav tam), pogovor izbranih gostij in voditelja obravnaval (samo) tiste spolne zlorabe, ki naj bi jih storil učitelj oziroma duhovnik.

5.2 Kategorizacija

Vsi tovrstni prispevki so (v tiskanih občilih) načeloma označeni kot »črna kronika« oziroma »kriminal«, TV Slovenija pa spolne zlorabe oziroma kazenske postopke uvršča med dogodke iz Slovenije, ki jih »/.../ skrbno spremljajo /.../ novinarji Uredništva notranjepolitičnih /.../ oddaj in Uredništva dopisništev v Sloveniji« (RTV Slovenija).

Nobena od zgodb ni bila tako pomembna, da bi se pojavila kot prva v nizu prispevkov TV Dnevnika. So pa spolne zlorabe otrok v Sloveniji v poletju 2007 tako »odmevale«, da so uredniki Odmevov tej problematiki namenili eno oddajo.

5.3 Izrazje

Prikazovanje in pojasnjevanje konteksta spolnih zlorab otrok v Sloveniji v letu 2007 bomo opazovali ob razčlenbi polnopomenskih izrazov (terminov) za (domnevne) storilce, (domnevne) žrtve, kazniva dejanja, ostalo (u)pravno terminologijo in morfemsko izražanje nepreverjenosti, negotovosti. S temi izrazi so poročevalci poimenovali prvine pravne stvarnosti, z izbiro sopomenskih izrazov (perifraz) zanje, z namenom pojasnjevanja, pa izrazili celo vrsto podstavnih pomenov in namer (prim. Vogel 2007: 128). »Z izbiro slogovno zaznamovanega polnopomenskega izraza torej predstavimo dejanskost tako, da jo hkrati vrednotimo« (Vogel 2007: 133).

5.3.1 (Sopomenski) izrazi za kaznivo dejanje

Vse izbrane (selekcionirane) zgodbe obravnavajo tretji odstavek 183. člena KZ (veljavnega leta 2007): »Učitelj, vzgojitelj, skrbnik, posvojitelj, roditelj, duhovnik, zdravnik ali druga oseba, ki z zlorabo svojega položaja spolno občuje ali stori kakšno drugo spolno dejanje z osebo, ki še ni stara petnajst let in mu je zaupana v učenje, vzgojo, varstvo in oskrbo /.../«. Celoten 183. člen obravnava spolne napade na osebo, mlajšo od petnajst let, vključen pa je v 19. poglavje, ki obravnava kazniva dejanja zoper spolno nedotakljivost. Pravni izraz za obravnavano kaznivo dejanje je torej z zlorabo položaja storiti spolno dejanje z osebo, ki še ni stara petnajst let, spolni napad na osebo, mlajšo od petnajst let je nadpomenka, oboje pa lahko še splošneje izrazimo s kaznivim dejanjem zoper spolno nedotakljivost.

Na podlagi razčlenjenih prispevkov in študijskih pogovorov oziroma posnetih izjav lahko ugotovimo, da sta bila za obravnavano kaznivo dejanje največkrat uporabljena izraza (kaznivo, to, očitano mu, tovrstno) **dejanje**, ki je pravna nadpomenka vseh kaznivih dejanj, obravnavanih v devetnajstem poglavju KZ, in **spolna zloraba**, ki ni ozko pravni termin. Velikokrat so bili uporabljeni še izrazi: **spolni napad na ...**, (spolno) **nasilje nad ...**, (spolno) **nadlegovanje** in **pedofilija**. Slednja vedno v povezavi z duhovniki, največkrat v besedni zvezi pedofilija med duhovniki.

Korekten izraz za obravnavano kaznivo dejanje je bil uporabljen samo enkrat: s **spolnim nadlegovanjem (učenke) zlorabiti svoj položaj**.

Poleg izraza pedofilija, ki je bil vedno uporabljen v studijskem pogovoru med novinarjem in gostom, za katerega je značilno, da je nepripravljen, spontan, je napačen samo še ***napad na spolno nedotakljivost otrok***, v pravni stroki sicer redno uporabljan. (Spolno) nedotakljivost lahko namreč zgolj kršimo (prim. SSKJ 1994: 643). Nespretno pa se je izrazila državna tožilka, Vlasta Nussdorfer, ko je govorila o ***kaznivem dejanju z elementi nasilja, hudega nasilja ali zlorabe položaja spolnih deliktov***.

Poleg teh izrazov za obravnavano kaznivo dejanje so bili v prispevkih, predvsem pa v studijskih pogovorih, uporabljeni ekspresionistični izrazi: ***grozljivo kaznivo dejanje, pregreha, zločin, ki potrebuje kazen, takšno grozodejstvo, grozno dejanje, ki otrokom pusti posledice celo življenje, pregrešiti se nad otroki in trpljenje***.

V prispevku o registru pedofilov (o izrazu »pedofil« za storilca kaznivega dejanja spolne zlorabe otroka več v Sopomenski izrazi za (domnevne) storilce) je novinarka uporabila še nekaj podrobnejših izrazov za t. i. »druga spolna dejanja«: ***nesramne opombe, slačenje in otipavanje***.

Namesto stavčnega predmeta in polstavčnega prilastka kazenskopravne norme, ki opisuje žrtev (o teh več v Sopomenski izrazi za (domnevne) žrtve): oseba, ***mlajša od petnajst let***, je bil največkrat uporabljen izraz ***otrok***, nekajkrat tudi ***učenka*** in ***dekle*** oziroma ***oseba, mlajša od petnajst let***, enkrat pa ***petletna deklica***. V enem od prispevkov so napačno poročali o ***spolnem napadu na osebo, mlajšo od štirinajst let***.

Na podlagi razčlenjenih prispevkov in pogovorov oziroma izjav lahko ugotovimo:

1. Med izrazi za obravnavano kaznivo dejanje prevladujejo nepopolni pravni termini, precej pa je tudi ekspresivnih izrazov.
2. Med pravnimi termini je največ nadpomenk za obravnavano kaznivo dejanje. Poročevalci so se torej izogibali konkretnosti pri poročanju o zlorabi položaja s spolnim napadom na otroka in so raje posploševali. Korekten pravni izraz za kaznivo dejanje zlorabe položaja s spolnim napadom je bil uporabljen samo enkrat.
3. Pri poročanju so se poročevalci in gostje v studiu omejili na samostalnike dejanje, zloraba, napad, nasilje, nadlegovanje in pedofilija, ki so v besedilu delovali kot sopomenke. Z enačenjem teh predmetnostnih izrazov so težnjo strokovnega jezika po enopomenskosti popolnoma zanemarili. Različni pravni

termini torej niso ohranili svoje tipike in niso nastopali v svoji primarni funkciji pravnega izraza. Izrazito napačna je raba izraza pedofilija, največkrat v besedni zvezi pedofilija med duhovniki, s katero so poročevalci in gostje v studiu osebnostno motnjo enačili s kaznivim dejanjem spolne zlorabe otroka. Poleg tega je tako, samostalniško, izražanje značilnost terminološke in ne »publicistične« leksike. Poročevalci svoje naloge – strokovni pojmovni svet predstaviti in približati gledalcem – niso opravili.

4. Z ekspresivno zaznamovanimi izrazi za kaznivo dejanje so poročevalci ali gostje v studiu izražali mnenje oziroma doživljanje. Z njimi so dejanskost izražali tako, da so jo hkrati tudi vrednotili.
5. Pri enačenju strokovnih in ekspresivnih izrazov za obravnavano kaznivo dejanje so prvi izgubljali ne samo enumnost, pač pa tudi čustveno nezaznamovanost in ustaljenost.

5.3.2 (Sopomenski) izrazi za (domnevne) storilce – obdolžence

Kazenskopravna norma tretjega odstavka 183. člena KZ za storilca kaznivega dejanja uporabi izraze za poklice: »Učitelj, vzgojitelj, skrbnik, posvojitelj, roditelj, duhovnik, zdravnik ali druga oseba /.../«, splošnejše pa storilce naslavlja z oziralnim zaimkom »kdor«. (Domnevne) storilce kaznivih dejanj obravnava tudi ZKP in sicer glede na fazo kazenskega postopka. Tako ločuje med osumljencem, obtožencem in obsojencem; uveljavljen splošni pravni izraz za človeka, ki je osumljen/obtožen/obsojen, da je storil z zakonom prepovedano dejanje, pa je obdolženec.

Za razliko od izraza za kaznivo dejanje se v izrazih za obdolžence jasno kaže, da je v vseh zgodbah, o katerih sta poročala TV Dnevnik in Odmevi, predstavljen tretji odstavek 183. člena KZ: z zlorabo položaja spolno nadlegovati osebo, mlajšo od petnajst let. Največkrat je obdolženec namreč »opisan« s poklicem oziroma položajem: **duhovnik, župnik, učitelj**. Pri nekaterih od teh izrazov je faza kazenskega postopka oziroma »položaj« obdolženca izražen s pridevnikom: **osumljeni župnik**, polstavčnim prilastkom: **učitelj, obtožen ...**, **duhovnik župnije Brezno, osumljen ...** ipd., ali s stavčnim prilastkom: **duhovniki, ki so obtoženi ...** Pri nekaterih pa poklicu sledi osebni podatek – ime in priimek: **nekdanji kašeljki župnik, Franc Frantar, dolgoletni župnik**

v *Ormožu, Albin Žnidarič* ipd. Pri tem pa so poročevalci dvakrat objavili napačno ime obtoženega.

Relativno pogosta je tudi raba samo (imena in) priimka za identifikacijo obdolženca, predvsem pri župnikih (imensko ni bil identificiran samo eden od štirih župnikov), tudi ko je bil obdolženi šele osumljenec. Ime in priimek učitelja pa so poročevalci objavili (še) v fazi glavne obravnave, z začetkom sojenja. Pomembno je opozoriti tudi na omahovanje v rabi izraza župnik (tudi v pravni stroki), kar nakazuje nepoznavanje teološke terminologije. KZ sicer piše o duhovnikih, vendar duhovnik ni služba, pri opravljanju katere si nujno v stiku z otroki. Duhovniki so, po Odloku o službi in življenju duhovnikov (Presbyterorum ordinis 1965), tisti, ki »/.../ so s posvečenjem stopili v red mašnikov /.../« in »/č/eprav so /.../ zaposleni v različnih službah, /.../ opravljajo za ljudi eno duhovniško službo. /.../ Vsi duhovniki so nastavljeni za sodelovanje pri istem delu, najsi opravljajo župnijsko službo, najsi se ukvarjajo z znanstvenim raziskovanjem ali poučevanjem, najsi celo opravljajo ročno delo in delijo z delavci isto usodo /.../«. Duhovniki so torej lahko tudi župniki – škofovi zastopniki, ki vodijo krajevno urejene župnije (prim. Konstitucija o svetem bogoslužju, Sacrosanctum Concilium 1963). Pomensko pravilnejši je torej izraz župnik, duhovnik pa je nadpomenski, splošnejši izraz.

Pravni termini, ki so jih poročevalci uporabljali za obdolžence, so tretji po pogostosti (upo)rabe. Največkrat so uporabili *osumljenec*, *obsojeni* in *storilec* kaznivih dejanj. Opazno pa je nepoznavanje razlik med temi izrazi, saj je v nekaterih primerih oseba v napovedi prispevka obtožena, v besedilu prispevku pa šele osumljena.

Relativno (pre)pogosta je napačna raba izraza *pedofil*. Kot že omenjeno največkrat v povezavi z duhovniki.

Ostali izrazi so še: *(taka) oseba, ljudje, ki ..., odrasli, otrokom znani ljudje, posameznik, spolni prestopnik, posiljevalec, spolni nasilnež* in *moj varovanec*.

Ugotovimo:

1. Za izražanje obdolžencev obravnavanih kaznivih dejanj so poročevalci najraje uporabljali izraz za poklic obdolženca, s čimer so nakazali kaznivo dejanje: zlorabo položaja obdolženca, ki naj bi jo storil s spolno zlorabo otroka. Pri tem so namesto izraza župnik raje uporabljali splošnejši, nadpomenski izraz duhovnik, ki pa pomensko ni ustrezen (čeprav ga uporablja tudi KZ).

2. Poročevalci izrazov za obdolženca glede na fazo kazenskega postopka niso razložili, večkrat pa so jih tudi napačno rabili. Ti izrazi tako delujejo sopomensko.
3. Izrazitih ekspresionističnih izrazov, aktualizmov, ki bi posredovali vrednostne sodbe, za obdolženca nismo opazili.
4. Napačna raba izraza pedofil, največkrat v povezavi z duhovniki, kaže na nepoznavanje pomena tega termina (podobno kot pri obravnavanem kaznivem dejanju oziroma pedofiliji).
5. Poročevalci so pogosto identificirali obdolžene – z imenom in priimkom – tudi v predkazenskem postopku, v katerem je objava osebnih podatkov osumljenih prepovedana.

5.3.3 (Sopomenski) izrazi za (domnevne) žrtve

Žrtve so sicer opisane že v kazenskoopravni normi, in sicer z *oseba, mlajša od petnajst let*, vendar se bomo na tem mestu bolj posvetili izrazom za tiste, ki naj bi bili žrtve obravnavanih kaznivih dejanj. Ločevanje med tema dvema pojmomoma je bistveno, saj prvi predstavlja »obrazec«, po katerem žrtev prepoznamo ali pa splošen izraz za vse, ki so »ogroženi«, drugi pa tiste, ki so dejansko bili spolno zlorabljeni.

Namesto oseba, mlajša od petnajst let, so največkrat uporabili izraz *(naši) otroci* oziroma *otrok* ali *(potencialna) žrtev*, enkrat tudi *petletna deklica*. Pri izražanju množine ima (izjemoma) prednost ženski spol: *mladoletne oškodovanke, oškodovanci*.

Dejanske žrtve (oškodovanci) so bile omenjene zelo redko, večinoma pa je šlo za dekleta: *dekleta, mladoletne (domnevne) oškodovanke, učenka, dekleti, mlajši od petnajst let*.

Razčlemba besedila prispevkov in pogovorov izpostavlja:

1. O žrtvah so poročevalci in gostje v studiu govorili na dva načina: kot o kazenskoopravni normi, ki opredeljuje potencialne žrtve tovrstnih kaznivih dejanj, in o dejanskih žrtvah konkretnih kaznivih dejanj.
2. Del kazenskoopravne norme je bil največkrat zamenjan s »sopomenskim« izrazom *otrok*, ekspresivnost pa poudarjena s pridevnikom »naš«. Izraz *otrok* zadovoljivo zamenjuje pravni termin za žrtev, čeprav bi bil za najstniške

žrtve morda ustrežnejši izraz mladostnik. S tako (tokrat izjemoma) konkretizacijo so žrtvam pripisovali nižjo starost.

3. O dejanskih žrtvah so poročevalci redko poročali. Zlorabo položaja poudarja izraz učenka v razmerju do izraza učitelj. Pri župnikih tovrstnega izraza (npr. veroučenka, župljanka) za žrtev niso uporabili.
4. Pri izrazih za žrtev prevladuje ženski spol, tudi v množinski obliki. Oškodovancem se tako prisoja (ženski) spol, čeprav so dejanske žrtve obeh spolov.

5.3.4 Ostalo strokovno izrazje

Pri razčlenitvi ostalih stilno zaznamovanih prvin, značilnih za strokovni (pravni) jezik, ki jih poročevalci niso uspeli »prevesti« v jezik, značilen za publicistično zvrst, smo ugotovili:

1. Poročevalci so zelo pogosto uporabljali (u)pravne izraze, ki jih splošna javnost slabo pozna: *obravnavna, odpraviti pripor in odrediti ..., pravnomočna odločitev, revizija postopka, petčlanski senat, tehnološki presežek, krivdni razlogi, pravna spornost, delovnopравни spor, zakonski pogoji, begosumnost, ponovitvena nevarnost, sum storitve kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, pridržanje, izreči ukrep prepovedi približevanja, odvzeti prostost* ipd. Teh izrazov niso razložili oziroma nadomestili z bolj poljudnimi, čeprav bi to lahko storili, tudi na način, s katerim bi se ohranil pomen pravnega termina. Praktičen opis termina (pravne pojavnosti) bi bil gledalcem zagotovo bolj razumljiv. Večkrat so jih tudi napačno uporabili, tako: *pravnomočnost zaporne kazni, register pedofilov, obtoženi* (v tej fazi dejansko šele osumljeni) *bo v priporu, dokler ne bo končan kazenski postopek* ipd. S takim izražanjem pravnega pojmovnega sveta niso približali gledalcem, pač pa so v poročevalstvo vnesli zmedo in nejasnost.
2. Poleg terminov so poročevalci iz pravnega jezika prevzeli tudi samostalniško izražanje, ter tako otežili razumevanje, kar za publicistično zvrst jezika ni značilno: *Mariborski kriminalisti so v sredo zaradi suma storitve kaznivih dejanj spolne zlorabe slabotne osebe in spolnega napada na osebo, mlajšo od*

petnajst let, odvzeli prostost dolgoletnemu župniku v Ormožu, Albinu Žnidariču.

5.3.5 (Morfemsko) izražanje negotovosti

Morfemsko izražanje negotovosti so poročevalci uporabljali samo v prispevkih o učitelju in enem župniku. Pri opazovanju izražanja dvoma ugotovimo:

1. Poročevalci so neenotno izražali dvom: dejanje **naj bi storil**, vendar pa ga **je priznal**, kasneje pa **naj bi ga priznal**.
2. Poleg nedoslednega izražanja dvoma je za poročanje o zlorabi položaja s spolnim napadom na otroka značilna tudi nejasno izražena negotovost: **osumljen naj bi bil nadlegovanja**, pri čemer lahko zaznamo dvom v to, da je osumljeni dejansko sumljiv (naj bi bil osumljen). Ob preverjenih (neuradnih) informacijah bi poročevalec lahko dejal: osumljen **je** nadlegovanja.

5.3.6 Razmerje med sliko in besedilom

Najpogostejši odnos, ki se vzpostavlja med besedilom in sliko je sonanašanje oziroma koreferenca, nekajkrat tudi neskladnost. Slikovno gradivo namreč nikjer ne posreduje več informacij kot besedilo. Edina izjema je prispevek o t. i. registru pedofilov, v katerem je slikovno gradivo neposredno semantično povezano z besedilom, in sicer z zaigranimi in rekonstruiranimi prizori. Odnos podvajanja je posledica iskanja ravnotežja med potrebo po informiranju in privabljanju občinstva (prim. Laban 2007: 69).

Vizualno je identificiran edini leta 2007 že obsojeni Franc Frantar.

6 Premislek o poročanju o spolnih zlorabah otrok

Analiza poročanja o spolnih zlorabah otrok v Sloveniji v letu 2007 do določene mere razkrije pomen izbire (selekcije) zgodb, jezikovnih sredstev za označevanje obdolžencev, (domnevnih) žrtev, kaznivih dejanj in ostale pravne terminologije, morfemskega izražanja negotovosti ter razmerja med vizualnim in verbalnim:

1. S poročanjem o spolnih zlorabah otrok TV Slovenija ni prikazala celotne pojavnosti spolnih zlorab otrok, pač pa zgolj del teh, in sicer zlorabe položaja župnika in učitelja s spolnim nadlegovanjem mladoletnih deklet.
2. Z (upo)rabo strokovnih izrazov in samostalniškim izražanjem, značilnima za pravno leksiko, so poročevalci vsebino prispevkov naredili težje razumljivo. Zgolj s tem, ko je poročevalstvo prevzelo načela pravne leksike, ta namreč ni postala bolj poljudna, je pa izgubila svojo ozko znanstveno dostopnost in prepoznavnost: enopomenskost, neekspresivnost in ustaljenost. Splošni javnosti razlike med posameznimi termini niso bile predstavljene, termini sami pa so bili nekajkrat tudi napačno uporabljeni.²¹ Z rabo perifraz za pravne termine so ti dobili dodatno stilno vrednost.
3. Z neustrezno rabo določenih terminov in »stalnih besednih zvez«²² so poročevalci vplivali na stališča, sodbe in odnos posameznega gledalca, tako pa tudi uresničili dodatni namen (s)poročanja.
4. (Ne)preverjenost oziroma (ne)gotovost informacij je bila redko izražena morfemsko, največkrat besedno – s pravnimi izrazi. Izražanje nepreverjenosti oziroma nedokazanosti je bilo načeloma ustrezno, izjema je le en prispevek, v katerem je bil ne-povednik izražen nedosledno.
5. Vizualizacija je kot simulacija verodostojnosti služila le posredno: z ilustracijo asociativnih podob oziroma s simbolno vizualno ponazoritvijo verbalnega (prim. Laban 2007: 69–70).

Ugotovitve bomo presodili tudi z vidika »uredniške politike« Rajka Geriča, odgovornega urednika informativnega programa TV Slovenija, in odziva dr. Antona Stresa, celjskega škofa.

²¹ Tako *pravnomočnost zaporne kazni, register pedofilov, obtoženi* (v tej fazi dejansko šele osumljeni) *bo v priporu, dokler ne bo končan kazenski postopek*.

²² Gre predvsem za psihopatološki termina pedofil oziroma pedofilija in besedne zveze, ki vsebujejo enega od teh dveh terminov.

»Vsakič, ko se v informativnih oddajah odločimo, da bomo delali nekaj, kar se tiče črne kronike /.../, je osnovni premislek to, ali je po nekem novinarskem načelu ali pa uredniški presoji zgodba »newsworthy« ali ne«, »/s/ črno kroniko se tako ukvarjamo samo takrat, kadar gre za izjemne primere« (Gerič 2009). Ti izjemni primeri so nakazani zgolj posredno. Noben analiziran izraz namreč ni nakazoval izjemnosti, nečesa, kar bi zgodbe v objavljenih prispevkih ločevalo od ostalih spolnih zlorab. Vso izrazje je izrazito uradno-pravno, brez konkretnih, izjemnih podatkov. Edino, kar posredno nakazuje izjemnost, je poklic obdolžencev. Čeprav je bilo v letu 2007 državnemu tožilstvu podanih 13 ovadb zaradi suma zlorabe položaja s spolnim nadlegovanjem otroka, sta bili objavljeni zgodbi dveh župnikov. Sodišča pa so v letu 2007 obravnavala 510 primerov nasilja nad otroki, TV Slovenija 3: učitelja in župnika. Škof Stres tako selekcijo sicer razume:

To je do neke mere razumljivo in ima več plati: (1) d/uhovništvo je izpostavljeno kot moralna služba – poklic, ki se še posebej ukvarja z moralo –, zato je še toliko bolj na očeh/, ni namreč/ mogoče »pridigati«, če človek tistega, o čemer govori, tudi sam osebno resno ne jemlje; /(2) r/azumljivo pa je tudi to, da je krščanska morala zahtevna, marsikomu tudi nadležna, ker izprašuje vest/, zato zelo prav pride, če lahko rečeš: ah, saj tudi oni [duhovniki] ne mislijo zares/; (3) c/erkev se veliko ukvarja z vzgojo mladega rodu pri verouku po župnijah, pa tudi v lastnih zasebnih šolah. Zato je tudi s tega vidika posebej izpostavljena /.../

(Stres 2009).

Pri dveh zgodbah v fazi predkazenskega postopka je TV Slovenija objavila tudi osebne podatke dveh osumljenih župnikov z utemeljitvijo, da je »/u/zda [domneva nedolžnosti], ki si jo je nadela pravna država – in je najbrž prav, da država /.../ funkcionira na tej podlagi –, za novinarstvo nesprejemljiva. /.../ To bi bila pa prehuda restrikcija« (Gerič 2009). Tako je TV Slovenija (posredno) identificirala dva župnika, osumljena zlorabe položaja s spolnim nadlegovanjem mladoletnikov, čeprav je za en primer odgovorni urednik ocenil: »/.../ Če ta novica ne bi bila objavljena, za samo informiranost slovenske javnosti ne bi bilo nobene škode. Tukaj se lahko pogovarjamo o tem, da tudi če novice ne bi objavili, ne bi naredili nič narobe. Po drugi strani pa je najbrž prav – sam primer to dokazuje –, da smo se zgodbe zelo previdno lotili, če smo jo že objavili« (Gerič 2009). Etični standardi RTV Slovenija presojo o tem, kdaj razkriti identiteto osumljenega, prelagajo na odgovornega urednika:

Pri poročanju o zadevah, ki jih preiskujejo državni organi, je treba vselej presojati, ali je v posameznem primeru treba dati prednost zanimanju javnosti ali zavarovanju posamezne osebe.

Identiteto osumljenega je dovoljeno razkriti ob soglasju odgovornega urednika, če vsi drugi podatki vključno z začetnicami, ki so jih sporočili preiskovalni ali drugi uradni organi, omogočajo prepoznavanje osumljenega in bi bilo nesmiselno zamolčati njegovo ime in priimek ter druge podatke o njegovi identiteti

(RTV Slovenija).

Škof Stres ob tem opozarja še na posledice objavljanja osebnih podatkov duhovnikov:

Vsaka javna obtožba ali sumničenje, ki bi se izkazalo za neutemeljeno in krivično, bi /.../ imelo za duhovnika hude in nepopravljive posledice. Zato bi pričakoval s strani novinarjev potrebno opreznost in previdnost, dokler stvari niso sodno dokončno razčiščene. Podobno velja tudi za učitelje, čeprav je po moji oceni način, kako mediji obravnavajo učitelje drugačen, bolj obziren. O duhovniku se vedno piše z vsemi mogočimi podatki, ki takoj razkrijejo identiteto duhovnika, pri učiteljih pa se zasebnost bolj spoštuje

(Stres 2009).

Nedoslednost pri pravilni (upo)rabi pravne terminologije pri poročanju o zlorabah položaja s spolnim nasiljem nad otrokom ni prispevala k predstavitvi oziroma pojasnjevanju pravnih izrazov. Težav s pravno terminologijo: z razlaganjem, podajanjem, uporabljanjem in razumevanjem se zavedajo tudi odgovorni:

Terminologija. To je problem. /N/a tem področju /smo/ premalo pozorni in /.../ kar prehitro zadovoljni /.../ Mogoče je krivda tudi na strani samih novinarjev, ki premalo obvladajo pravno terminologijo, in potem voditeljev, ki napišejo napoved. Ta nato gre še čez lektorski filter ... Mogoče celo lektor spremeni v ta način, ker se mu zdi pravniški jezik preveč zahteven in ga poenostavi, je pa res, da semantično ne naredi prav

(Gerič 2009).

Predstavljanje oziroma pojasnjevanje pravne leksike je bilo v praksi nadomeščeno z napačno rabo določenih terminov oziroma enačenjem različnih terminov in predvsem z rabo napačnih »stalnih besednih zvez«. To urednik informativnega programa TV Slovenija razume kot poenostavljanje, ob tem pa se zaveda škode, ki jo s takim poročanjem povzročajo poročevalci:

Mi poenostavljamo. Novinarji vedno poenostavljamo, zato da bi gledalcem na čim bolj jasen način v tisti minuti trideset, s tremi izjavami vmes, povedali, kaj se je na nek način zgodilo. Novinarstvo, predvsem televizijsko novinarstvo, je poenostavljanje. En članek v Delu, /.../ bi brali sedem minut. Mi toliko časa nimamo. Skratka, televizijsko novinarstvo je podvrženo temu, da zadeve zelo, zelo poenostavlja. S tem seveda škodimo teži vsebine in pa eksaktnosti informacij /.../

(Gerič 2009).

Negotovost je bila največkrat izražena besedno – s pravnim izrazjem. Morfemsko izražanje je bilo (pre)redko, ko/če uporabljeno pa nedosledno oziroma nejasno, saj je oblika *naj bi* z deležnikom na –l zgolj »novinarski izraz«:

/.../ treba /je/ vedeti, da vsakič, ko se naši novinarji [novinarji TV Slovenija] lotijo te zgodbe, ko se mi uredniki pogovarjamo, na kakšen način to zgodbo narediti, je seveda treba imeti, da /.../ tako rečemo, /primer/ v rokah. Jaz dostikrat rečem, kadar na /TV Slovenija/ slišite 'naj bi', je to samo nek novinarski izraz, ampak ko naši novinarji rečejo 'naj bi', to je. Skratka, mi vemo, da je. Nimamo nekega trdnega dokaza, s katerim bi lahko šli na sodišče oziroma policijo. Za to novinarji nismo pristojni, ampak takrat ko mi govorimo 'naj bi', je. Ko so prišle na dan te pedofilske zgodbe, o tem nasilju nad otroki, takrat smo mi vedeli, da te zgodbe stojijo. Imeli smo dovolj podatkov, da se jih resno lotimo, da jih predstavimo, da rečemo, to se je zgodilo. Pri tem pa smo v teh prispevkih uporabljali zanesljivo novinarsko izrazoslovje: 'naj bi', 'slišali smo', 'izvedeli smo'

(Gerič 2009).

Tak odnos zaznava tudi škof Stres:

Dovolj je, da novinar napiše 'govori se, da ...' ali pa 'naj bi ...', in to že ni več trditve. S tem izražaš domnevo in ne trditve, v javnost pa vržeš insinuacijo, kar pa je pri običajnem dojetanju stvari eno in isto. Lahko se zakonsko zaščitiš, češ, saj nisem trdil, da je, jaz sem samo objavil, da se govori ali pa da se domneva, da nekoga sumijo. Včasih rečem, da v Sloveniji sploh ne potrebujemo sodišč, saj tako ali tako novinarji izrekajo sodbe. Novinarji linčajo, še preden se sodišče izreče. Ustavna pravica, da človek velja za nedolžnega, dokler ni s pravnomočno sodbo ugotovljena njegova krivda, je ena najbolj teptanih človekovih pravic v medijih

(Stres 2009).

7 Zaključek

V tem diplomskem delu smo skušali analizirati poročanje o spolnih zlorabah otrok v Sloveniji v letu 2007. Z razčlenbo izrazov za kaznivo dejanje, obdolžence in (domnevne) žrtve smo ugotovili, da so se termini, ustaljeni v jeziku pravne leksike, v poročevalstvu (pre)pogosto uporabljali, to pa ni prispevalo k večji razumljivosti posameznega prispevka, zato lahko sklepamo, da jih je v publicističnem besedilu tako poročevalec kot gledalec prepoznal kot zaznamovane ali vrinjene, morda celo nejasne, moteče ali preveč strokovne. Poročevalci tako niso upoštevali »/.../dovolj izobrazbene stopnje svojega občinstva, in /so pisali/ o pravnih zadevah prestrokovno (preveč tako, kot so slišali o tem govoriti strokovnjaka strokovnjaku /.../), ker ne znajo (ali mislijo, da ne morejo ali ne smejo) strokovnega besedila predelati tako, da bi ga razumel tudi nestrokovnjak /.../« (Toporišič 2000: 30). Ker verbalne informacije gledalec ni mogel razumeti, je pomen iskal v vizualnem delu prispevka oziroma v bolj poljudnih izrazih, ki so v besedilu delovali kot perifraze. Ti pa so bili bodisi presplošni bodisi zelo konkretni, včasih tudi ekspresivni. Po definiciji objektivizirani prispevki so tako posredovali tudi vrednostne sodbe.

Hipoteze, zastavljene v uvodu diplomskega dela lahko sicer potrdimo, vendar le delno. Uporabljeni izrazje je neustrezno predvsem zaradi nejasnosti in nerazumljivosti (tako za naslovnike kot tudi za poročevalce). Ker poročevalci strokovnosti (pred)kazenskih postopkov niso uspeli razložiti, predstaviti oziroma nadomestiti z ustreznimi poljudnimi izrazi, sta bili razumljivost in razumljenost njihovih prispevkov odvisni od strokovne (ne)podkovanosti naslovnika. Mestoma – predvsem pri izražanju kaznivega dejanja in obdolžencev – pa je bilo izrazje tudi neprimerno in neustrezno.

»Ne vem, koliko natančna pravna terminologija pove povprečnemu /gledalcu/, vendar je res, da bi dosledna in predvsem pravilna uporaba izrazov postopoma izobrazila javnost, da bi bolje razumela, kaj se skriva za posameznim pojmom« (Tekavec 2008). Pri tem bi, seveda, še vedno šlo za terminologizacijo poročevalstva, zato bi raba poljudne, predvsem bolj glagolske leksike bolj opravila poročevalski namen. Izrazje za obdolženca, (domnevno) žrtev in kazensko dejanje bi bilo bolj razumljivo, detajlno in v publicistiki bolj sprejemljivo, če bi poročevalci zgodbe, o katerih poročajo, preverili in aktivneje spremljali. Povzetki sodnih postopkov in policijska poročila so zapisana v praktično-strokovnem jeziku za namene

sporazumevanja stroke. Tega bi se morali poročevalci zavedati, od gledalcev zato tudi ne bi smeli pričakovati poznavanja in razumevanja osnovne terminologije (pred)kazenskega postopka. Kot je iz analize razvidno, je tudi nadomeščanje strokovnih izrazov s pod- oziroma nadpomenkami nesmiselno. Zgodba sicer postane bolj razumljiva, vendar manj korektna.

Leta 2005 je voditelj Tednika, Uroš Slak, v studiu gostil dr. Ljuba Bavcona, pravnika, in dr. Ivana Štuhca, teologa. Strokovnjaka sta odgovarjala na vprašanja o spolnih zlorabah otrok. Ob besedi »pedofilija«, uporabljeni kot sopomenka spolne zlorabe otroka, je Bavcon gledalce in voditelja oddaje poučil: »Tako popularno se /namesto spolne zlorabe otroka/ uporablja beseda pedofilija/, ki/ pravzaprav pomeni /.../ motnjo, osebnostno motnjo. V resnici pa gre za različne vrste kaznivih dejanj, napadov na spolno nedotakljivost otrok oziroma tistih, ki so mlajši od petnajst let, lahko pa tudi starejši od petnajst let, pa so še vendarle mladoletniki. /L/ahko /gre/ za zlorabljanje položaja /.../ ali pa tudi ne /.../« (TV Slovenija 2005). Četudi je pravnik v razlagi ohranil pravno terminologijo, je iz povedanega jasno razvidno, da pedofilija in spolna zloraba otroka nista sopomenki. Tak, razlagalni, pristop bi morali uporabljati poročevalci, ki/ko se lotevajo zgodb o spolnih zlorabah otrok. Žrtve teh kaznivih dejanj so jasno in diskretno predstavili, za kazniva dejanja in obdolžence pa niso našli ustreznega izrazja. Takega, ki bi pojavnost spolnih zlorab na preprost način posredoval gledalcem dveh informativnih oddaj TV Slovenija. S poročanjem o spolnih zlorabah otrok novinarji žrtvam zagotovo ne morejo pomagati, lahko pa si prizadevajo, da žrtev (tudi po zaslugi poročanja) ne bo še več.

8 Literatura

- Bavcon, Ljubo. 1969. *Socialna patologija*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- 1996/2003. *Kazensko pravo*. Splošni del. Ljubljana: Uradni list republike Slovenije.
- Besedišče slovenskega jezika z oblikoslovnimi podatki: A–Ž: po gradivu za slovar sodobnega knjižnega jezika zbrane besede, ki niso bile sprejete v Slovar slovenskega knjižnega jezika*. 1998. Ljubljana: Znanstvenoraziskovalni center SAZU, Založba ZRC.
- Bokal, Ljudmila. 2007. Terminologizacija publicističnega jezika. V *Obdobja 24 – Metode in zvrsti. Razvoj slovenskega strokovnega jezika*, ur. Irena Orel, 87–98 Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik.
- Boyd, Andrew. 1994. *Broadcast journalism: techniques of radio and TV news*. Oxford: Focal Press.
- Brooks, Brian S. 2002. *News reporting and writing*. Boston: Bedford, St. Martin's.
- Bunc, Stanko. 2002. *Slovar tujk*. Maribor: Obzorja.
- Dahlgren, Peter. 1996. *Journalism and popular culture*. London: Thousand Oaks, New Delhi: Sage.
- Državno tožilstvo RS. 2008. *Skupno poročilo o delu državnih tožilstev 2007*. Dostopno prek: http://www.dt-rs.si/documents/Letno__POROCILO_2007.pdf (26. april 2008).
- Černič, Mirko, Janko Držečnik, Eman Pertl in Franjo Smerdu. 1987. *Slovenski zdravstveni besednjak*. Maribor: Obzorja.
- Ettema, James S. in Theodore Lewis Glasser. 1998. *Custodians of conscience: investigative journalism and public virtue*. New York: Columbia University Press.
- Fiske, John. 1987. *Television culture*. London, New York: Routledge.
- 2003. *Introduction to communication studies*. London, New York: Routledge.
- 2005. *Uvod v komunikacijske študije*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Fiske, John in John Hartley. 2003. *Reading television*. London, New York: Routledge.

- Fowler, Roger. 1991. *Language in the news: discourse and ideology*. London, New York: Routledge.
- Gerič, Rajko. 2009. Intervju z avtorico. Ljubljana, 9. junij.
- Horvat, Štefan. 2004. *Zakon o kazenskem postopku (ZKP): s komentarjem*. Ljubljana: GV založba.
- Jakopič, Kaja. 2006. *TV voajerji*. Ljubljana: Institutum Studiorum Humanitatis, Fakulteta za podiplomski humanistični študij.
- Jamieson, Kathleen Hall in Paul Waldmann. 2003. *The press effect: politicians, journalists and the stories that shape the political world*. Oxford, New York: Oxford University Press.
- Kalin Golob, Monika. 1999. Publicistika in poročevalstvo. *Slavistična revija* 47(2): 179–194.
- 2001. *Jezikovne reže*. Ljubljana: GV revije.
- 2003. *Jezikovne reže 2*. Ljubljana: GV revije.
- Kazenski zakonik z uvodnimi pojasnili Boštjana Penka in Klaudija Stroliga in stvarnim kazalom Vida Jakulina*. 1999. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Kečanović, Bećir, Goran Klemenčič, Katarina Zidar, Peter Pavlin in Albin Igličar. 2006. *Policijsko pravo in pooblastila: splošni del*. Ljubljana: GV založba.
- Kobal, Miloš. 2007. *Psihopatologija za varnostno in pravno področje*. Ljubljana: Fakulteta za varnostne vede.
- Korošec, Tomo. 1976. *Poglavja iz strukturalne analize slovenskega časopisnega stila*. Ljubljana. Doktorska disertacija.
- 1998. *Stilistika slovenskega poročevalstva*. Ljubljana: Kmečki glas.
- Korpus FIDA*. 2009. Dostopno prek: <http://www.fida.net/slo/index.html> (8. avgust 2009).
- Košiček, Marijan. 1986. *Spolnost*. Ljubljana: Cankarjeva založba.
- Laban, Vesna. 2007. *Televizijsko novinarstvo: hibridizacija žanrov in stilov*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Letica, Zvonko. 2003. *Televizijsko novinarstvo: temelji profesionalizma*. Zagreb: Disput.
- Luthar, Breda, Vida Zei in Hanno Hardt. 2004. *Medijska kultura: kako brati medijske tekste*. Ljubljana: Študentska založba.
- MacManus, John H. 1994. *Market-driven journalism: let the citizen beware?* London: Thousand Oaks, New Delhi: Sage.

- Magee, Bryan. 2002. *Poti filozofije*. Ljubljana: Mladinska knjiga.
- Miheljak, Vlado. 2007. Imajo duhovniki otroke res radi?. *Dnevnik* (8. avgust).
- Novak, Barbara. 2006. Mediji in osebne pravice (s poudarkom na pravici do zasebnosti). V *Izbrane teme civilnega prava: zbornik Inštituta za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti v Ljubljani*, ur. Mojca Seliškar Toš, 54–62. Ljubljana: Inštitut za primerjalno pravo pri Pravni fakulteti.
- Perovič, Tomaž in Špela Šipek. 1998. *TV novice*. Ljubljana: ŠOU, Študentska založba.
- Policija. 2008. *Statistični podatki za leto 2007*. Dostopno prek: <http://www.policija.si/index.php/delovna-podrocja/kriminaliteta/statistika> (17. december 2008).
- Požar, Dušan. 1999. *Osnove kazenskega procesnega prava*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
- Presbyterorum ordinis. 1965. V *Koncilski odloki*. 1980. Ljubljana: Nadškofijski ordinariat.
- Primorac, Igor. 2002. *Etika in seks*. Ljubljana: Krtina.
- RTV Slovenija. Dostopno prek: <http://www.rtvlo.si> (26. avgust 2008).
- Sacrosanctum Concilium. 1963. V *Koncilski odloki*. 1980. Ljubljana: Nadškofijski ordinariat.
- Schlesinger, Philip. 1978. *Putting »reality« together: BBC news*. London, New York: Methuen.
- Slovar slovenskega knjižnega jezika*. 1994. SAZU in ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik. Ljubljana: DZS.
- Slovenski pravopis*. 2001. Ljubljana: Založba ZRC SAZU, Inštitut za slovenski jezik.
- Splichal, Slavko. 2001. *Komunikološka hrestomatija 1. Začetki komunikologije v Evropi in ZDA*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
- Stres, Anton. 2009. Intervju z avtorico. Celje, 10. junij.
- Tekavec, Janez. 2001. Medijsko sojenje. *Medijska preža*, zima 2001. Dostopno prek: <http://mediawatch.mirovni-institut.si/bilten/seznam/10/pravo> (14. april 2008).
- Thody, Philip. 1997. *Introducing Barthes*. Duxford: Icon Books.
- Toporišič, Jože. 1974. *Slovenski knjižni jezik 3*. Maribor: Obzorja.
- 2000/1976. *Slovenska slovnica*. Maribor: Obzorja.
- TV Slovenija, 1. program. 2005. *Tednik*. Ljubljana, 8. december.

- 2007a. *TV Dnevnik*. Ljubljana, 9. februar.
- 2007b. *TV Dnevnik*. Ljubljana, 28. maj.
- 2007c. *TV Dnevnik*. Ljubljana, 29. maj.
- 2007d. *Odmevi*. Ljubljana, 4. junij.
- 2007e. *TV Dnevnik*. Ljubljana, 5. junij.
- 2007f. *Odmevi*. Ljubljana, 5. junij.
- 2007g. *TV Dnevnik*. Ljubljana, 28. avgust.
- 2007h. *TV Dnevnik*. Ljubljana, 14. september.

Ustava Republike Slovenije. 2002. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
 Verbinc, France. 1994. *Slovar tujk*. Ljubljana: Cankarjeva založba.

Vidovič Muha Ada. 2000. *Slovensko leksikalno pomenoslovje. Govorica slovarja*. Ljubljana: Filozofska fakulteta.

Vogel, Jerca. 2007. »Nestrokovnost« v jeziku poljudnoznanstvenih besedil (pragmatično-funkcijski vidik). V *Obdobja 24 – Metode in zvrsti. Razvoj slovenskega strokovnega jezika*, ur. Irena Orel, 125–142. Ljubljana: Filozofska fakulteta, Oddelek za slovenistiko, Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik.

Zakon o dostopu do informacij javnega značaja (ZDIJZ-UPB2). Ur. l. RS 51/2006. Dostopno prek: http://zakonodaja.gov.si/rps/r06/predpis_ZAKO3336.html (9. september 2007).

Zakon o kazenskem postopku (ZKP-UPB4). Ur. l. RS 32/2007. Dostopno prek: http://zakonodaja.gov.si/rps/r02/predpis_ZAKO362.html (9. september 2007).

Zakon o medijih (ZMed-UPB1). Ur. l. 110/2006. Dostopno prek: http://zakonodaja.gov.si/rps/r08/predpis_ZAKO1608.html (9. september 2007).

Zakon o policiji (ZPol-UPB6). Ur. l. 107/2006. Dostopno prek: http://zakonodaja.gov.si/rps/r06/predpis_ZAKO1016.html (9. september 2007).

Zakon o varstvu osebnih podatkov (ZVOP-1-UPB1). Dostopno prek: http://zakonodaja.gov.si/rps/r06/predpis_ZAKO3906.html (9. september 2008).

Priloga A:

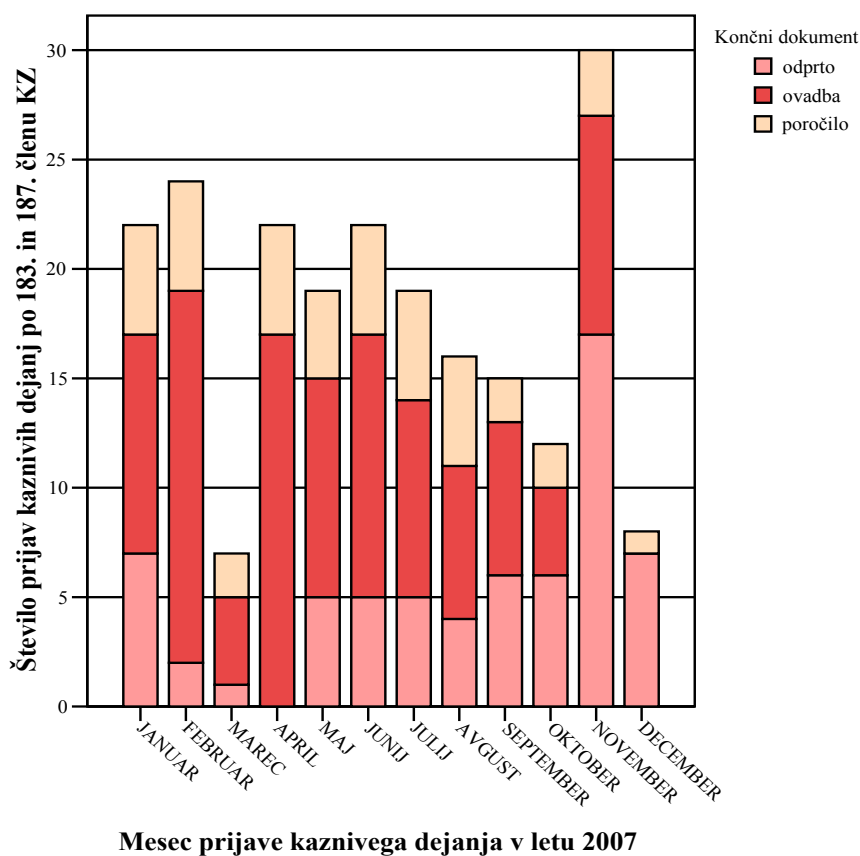
Analiza statističnih podatkov GPU za leto 2007

Tabela A.1: Število prijav kaznivih dejanj po 183. in 187. členu KZ po mesecih glede na vrsto končnega dokumenta

		Končni dokument			Skupaj
		Odrprto	Ovadba	Poročilo	
Mesec prijave KD	JANUAR	7	10	5	22
	FEBRUAR	2	17	5	24
	MAREC	1	4	2	7
	APRIL	0	17	5	22
	MAJ	5	10	4	19
	JUNIJ	5	12	5	22
	JULIJ	5	9	5	19
	AVGUST	4	7	5	16
	SEPTEMBER	6	7	2	15
	OKTOBER	6	4	2	12
	NOVEMBER	17	10	3	30
	DECEMBER	7	0	1	8
Skupaj		65	107	44	216

Vir: Policija (2007).

Graf A.1: Število prijav kaznivih dejanj po 183. in 187. členu KZ po mesecih glede na vrsto končnega dokumenta

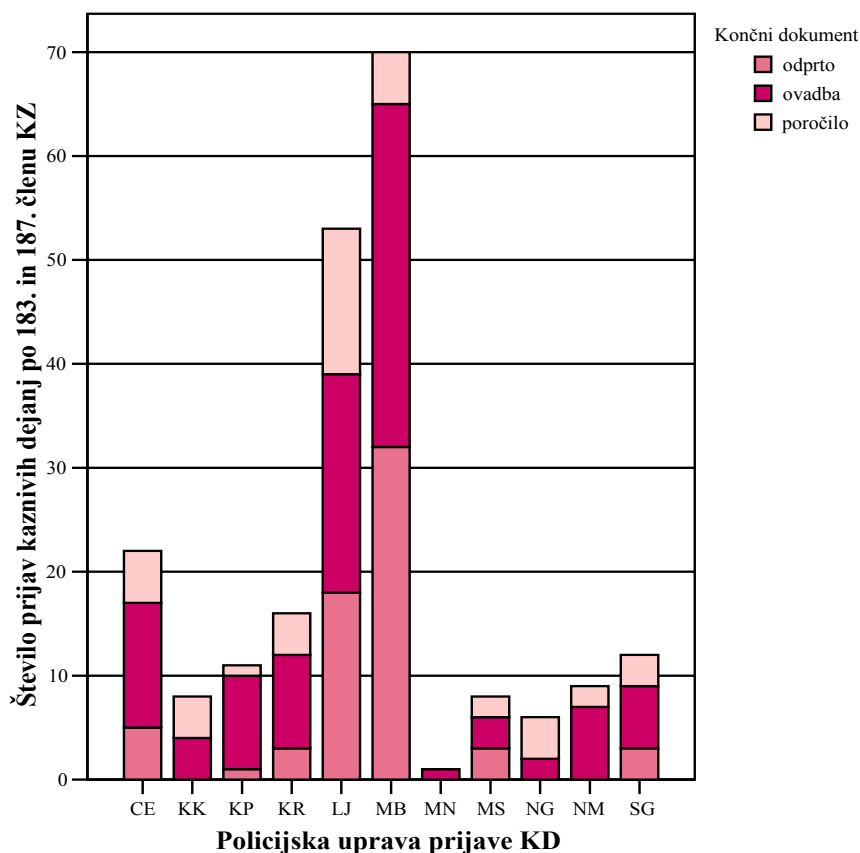
Vir: Policija (2007).

Tabela A.2: Število prijav kaznivih dejanj po 183. in 187. členu KZ po policijskih upravah glede na vrsto končnega dokumenta

		Končni dokument			Skupaj
		Odprto	Ovadba	Poročilo	
Policijska postaja prijave KD	CE	5	12	5	22
	KK	0	4	4	8
	KP	1	9	1	11
	KR	3	9	4	16
	LJ	18	21	14	53
	MB	32	33	5	70
	MNZ	0	1	0	1
	MS	3	3	2	8
	NG	0	2	4	6
	NM	0	7	2	9
	SG	3	6	3	12
Skupaj		65	107	44	216

Vir: Policija (2007).

Graf A.2: Število prijav kaznivih dejanj po 183. in 187. členu KZ po policijskih upravah glede na vrsto končnega dokumenta

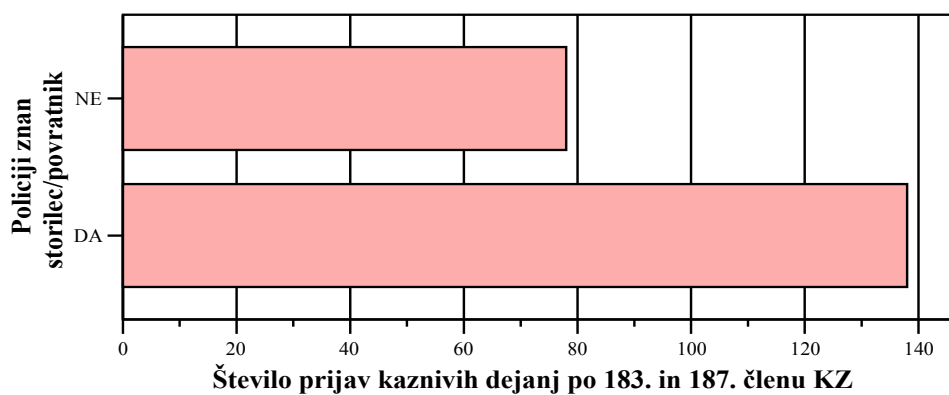
Vir: Policija (2007).

Tabela A.3: Število prijav kaznivih dejanj po 183. in 187. členu KZ s policiji (ne)znanim osumljencem

	Frekvenca	Odstotek	Kumulativa [%]
DA	138	63.9	63.9
NE	78	36.1	100.0
Skupaj	216	100.0	

Vir: Policija (2007).

Graf A.3: Število prijav kaznivih dejanj po 183. in 187. členu KZ s policiji (ne)znanim osumljencem

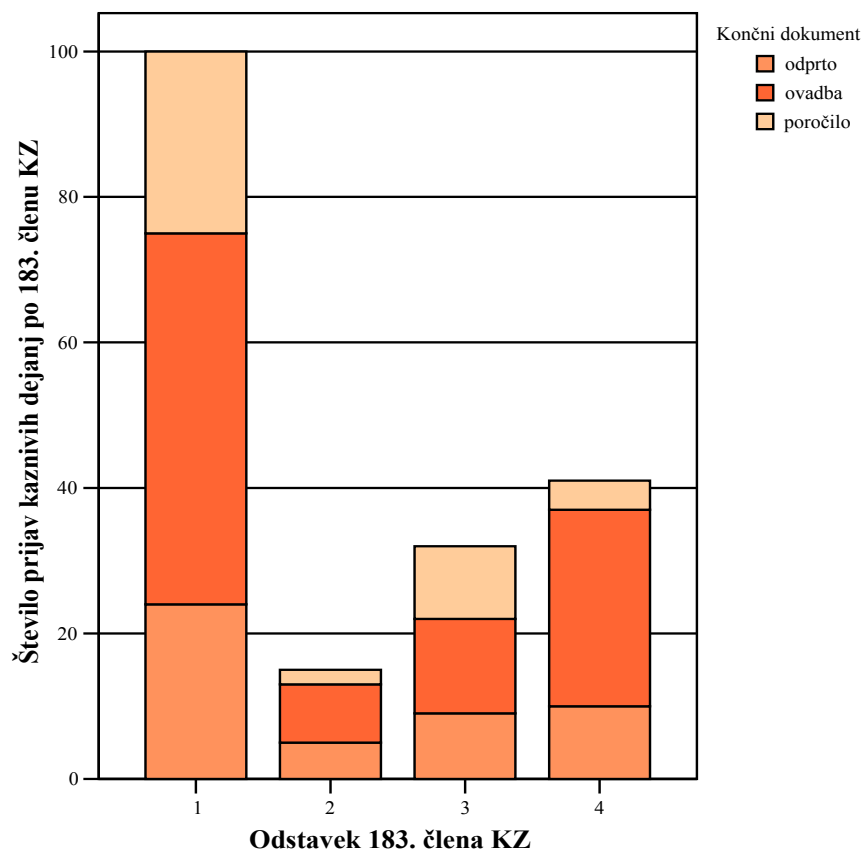
Vir: Policija (2007).

Tabela A.4: Število prijav kaznivih dejanj po 183. členu KZ po odstavkih 183. člena KZ glede na vrsto končnega dokumenta

		Končni dokument			Skupaj
		Odprto	Ovadba	Poročilo	
Odstavek 183. člena	1	24	51	25	100
	2	5	8	2	15
	3	9	13	10	32
	4	10	27	4	41
Skupaj		48	99	41	188

Vir: Policija (2007).

Graf A.4: Število prijav kaznivih dejanj po odstavkih 183. člena KZ glede na vrsto končnega dokumenta

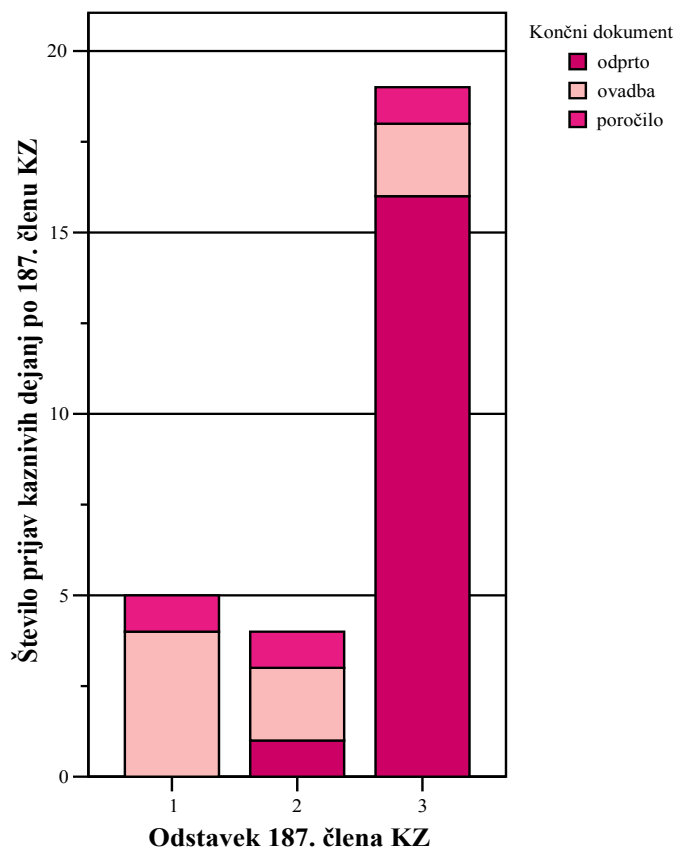
Vir: Policija (2007).

Tabela A.5: Število prijav kaznivih dejanj po odstavkih 187. člena KZ glede na vrsto končnega dokumenta

	Končni dokument			Skupaj
	Odprto	Ovadba	Poročilo	
Odstavek 187. člena KZ	1	4	1	5
	2	2	1	4
	3	2	1	19
Skupaj	17	8	3	28

Vir: Policija (2007).

Graf A.5: Število prijav kaznivih dejanj po odstavkih 187. člena KZ glede na vrsto končnega dokumenta

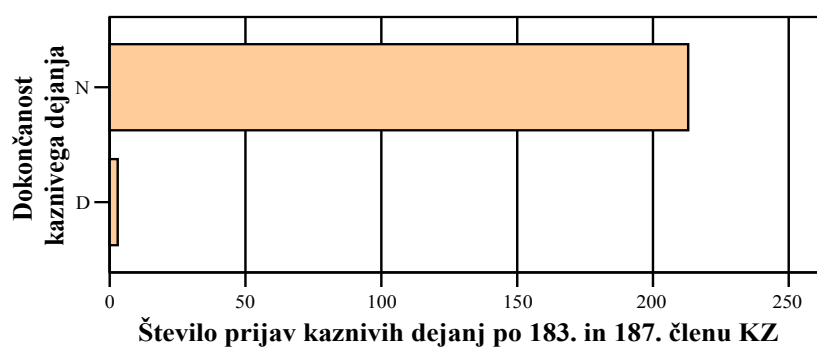
Vir: Policija (2007).

Tabela A.6: Število prijav (ne)dokončanih kaznivih dejanj po 183. in 187. členu KZ

		Frekvenca	Odstotek	Kumulativa [%]
Dokončanost KD	DA	3	1.4	1.4
	NE	213	98.6	100.0
	Skupaj	216	100.0	

Vir: Policija (2007).

Graf A.6: Število prijav (ne)dokončanih kaznivih dejanj po 183. in 187. členu KZ

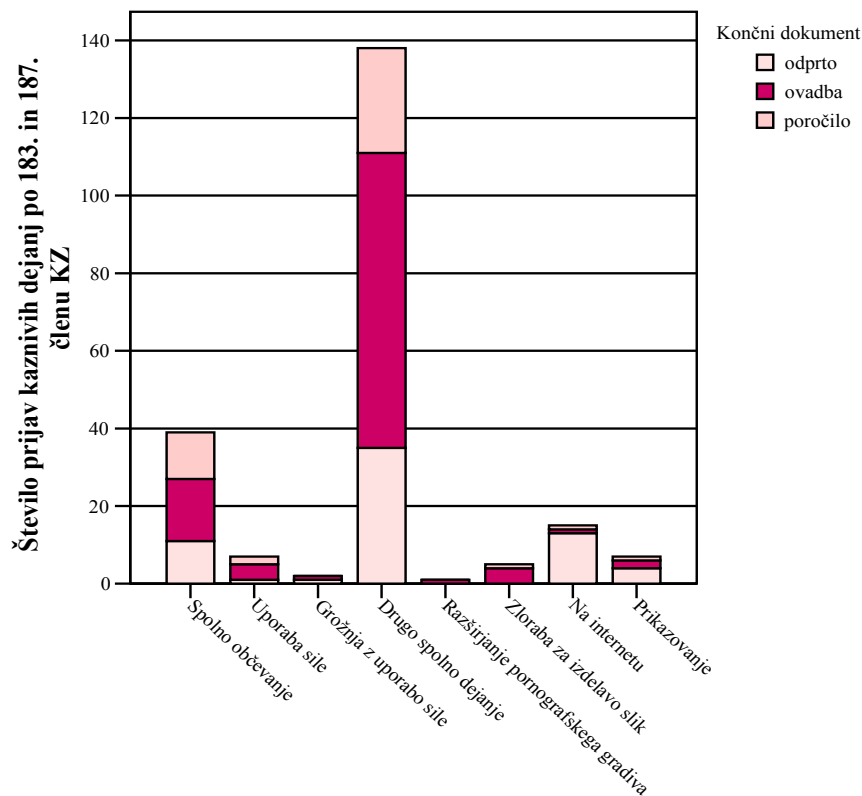
Vir: Policija (2007).

Tabela A.7: Število kaznivih dejanj po kriminalističnih označbah (podrobnejšem opisu) 183. in 187. člena KZ glede na vrsto končnega dokumenta

		Končni dokument			Skupaj
		Odrpto	Ovadba	Poročilo	
Kriminalistična označba kaznivega dejanja (podrobnejši opis)	Ni podatka	0	2	0	2
	Spolno občevanje (183. člen)	11	16	12	39
	Uporaba sile (183. člen)	1	4	2	7
	Grožnja z uporabo sile (183. člen)	1	1	0	2
	Drugo spolno dejanje (183. člen)	35	76	27	138
	Razširjanje (187. člen)	0	1	0	1
	Zloraba za izdelavo slik (187. člen)	0	4	1	5
	Na internetu (187. člen)	13	1	1	15
	Prikazovanje (187. člen)	4	2	1	7
Skupaj	65	107	44	216	

Vir: Policija (2007).

Graf A.7: Število kaznivih dejanj po kriminalističnih označbah (podrobnejšem opisu) 183. in 187. člena KZ glede na vrsto končnega dokumenta

Kriminalistična označba (podrobnejši opis)

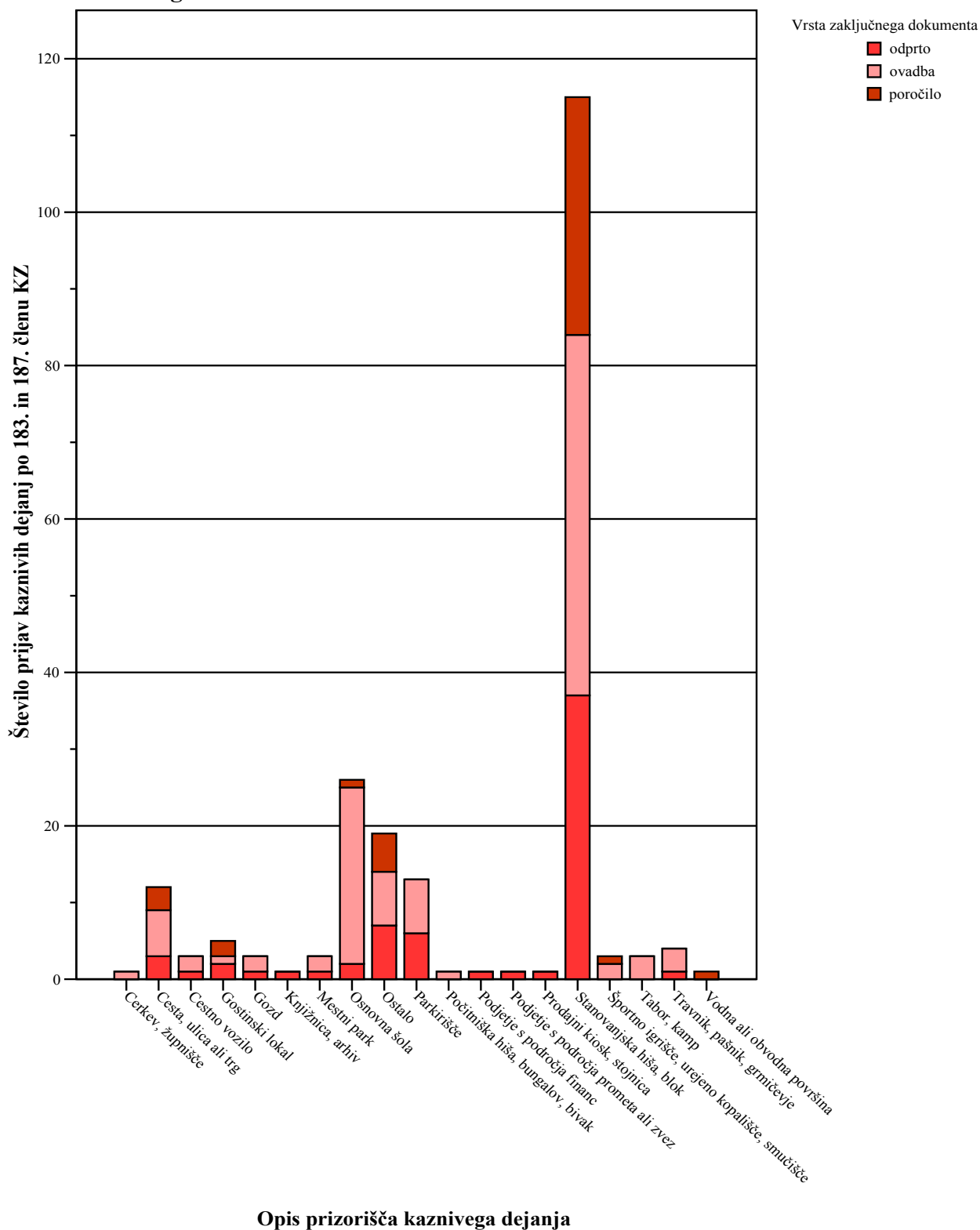
Vir: Policija (2007).

Tabela A.8: Število kaznivih dejanj po 183. in 187. členu KZ po opisu prizorišča glede na vrsto končnega dokumenta

	Končni dokument			Skupaj
	Odprto	Ovadba	Poročilo	
Cerkev, župnišče	0	1	0	1
Cesta, ulica ali trg	3	6	3	12
Cestno vozilo	1	2	0	3
Gostinski lokal	2	1	2	5
Gozd	1	2	0	3
Knjižnica, arhiv	1	0	0	1
Mestni park	1	2	0	3
Osnovna šola	2	23	1	26
Ostalo	7	7	5	19
Parkirišče	6	7	0	13
Počitniška hiša, bungalov, bivak	0	1	0	1
Podjetje s področja financ	1	0	0	1
Podjetje s področja prometa ali zvez	1	0	0	1
Prodajni kiosk, stojnica	1	0	0	1
Stanovanjska hiša, blok	37	47	31	115
Športno igrišče, urejeno kopališče, smučišče	0	2	1	3
Tabor, kamp	0	3	0	3
Travnik, pašnik, grmičevje	1	3	0	4
Vodna ali obvodna površina	0	0	1	1
Skupaj	65	107	44	216

Vir: Policija (2007).

Graf A.8: Število kaznivih dejanj po 183. in 187. členu KZ po opisu prizorišča glede na vrsto končnega dokumenta

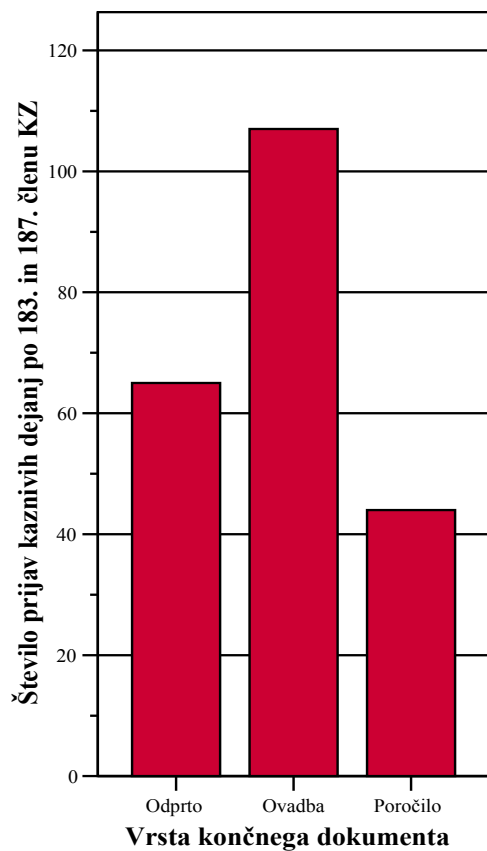
Vir: Policija (2007).

Tabela A.9: Število kaznivih dejanj po 183. in 187. členu KZ po vrsti končnega dokumenta

	Frekvenca	Odstotek	Kumulativa [%]
Odrpto	65	30.1	30.1
Ovadb	107	49.5	79.6
Poročilo	44	20.4	100.0
Skupaj	216	100.0	

Vir: Policija (2007).

Graf A.9: Število kaznivih dejanj po 183. in 187. členu KZ po vrsti končnega dokumenta

Vir: Policija (2007).

Priloga B:

Transkripcija novinarskih prispevkov, izjav in pogovorov o spolnih zlorabah oseb, mlajših od 15 let, objavljenih v TV Dnevniku oziroma Odmevih v letu 2007

Napoved: Mariborski kriminalisti so v sredo zaradi suma storitve kaznivih dejanj spolne zlorabe slabotne osebe in spolnega napada na osebo, mlajšo od petnajst let, odvzeli prostost dolgoletnemu župniku v Ormožu, Albinu Žnidariču. Obtoženi bo v priporu, dokler ne bo končan kazenski postopek.

Prispevek: V Ormožu, kjer je Albin Žnidarič opravljal pastoralno službo, so komentarji krajanov dokaj skopi.

Anketa:

»Jaz o tem nič ne vem.«

» To je žalostno.« »Ja.« »Katastrofa.«

»Dokler človek ni obsojen ... mislim ... dokazana krivda, ni obsojen, ne.«

Prav tako skop pa je z informacijami bil prior Križniškega reda, Janko Štampar, ki osumljenega župnika nadomešča.

Izjava Janko Štampar, prior Križniškega reda: Uradno nisem dobil nobenega sporočila. Nekdo me je samo klical po telefonu in mi je rekel, da ... da naj poskrbim za pastoralno dejavnost v župniji.

Sicer pa meni, da je Žnidarič nedolžen.

Izjava Janko Štampar, prior Križniškega reda: Sigurno ne bi napadel otroka ... spolno napadel otroka ... to sem jaz osebno prepričan.

V nasprotno pa so prepričani tisti, ki so župniku odvzeli prostost in ga tudi kazensko ovadili.

Izjava Boris Bajec, Policijska uprava Maribor: Zaradi suma storitve dveh kaznivih dejanj in sicer zloraba, spolna zloraba slabotne osebe in pa spolni napad na osebo, mlajšo od petnajst let.

Če bo Žnidariču krivda dokazana, mu grozi do deset let zapora, sodišče pa mu lahko izreče tudi varnostni ukrep prepovedi opravljanja poklica

(TV Slovenija 2007a).

Tiskovni predstavnik Policijske uprave Slovenj Gradec je potrdil, da so v četrtek zaradi suma storitve kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost pridržali 35-letnega moškega. Ta je z območja Upravne enote Radlje ob Dravi. Neuradno pa smo izvedeli, da gre za duhovnika župnije Brezno. Osumljen naj bi bil nadlegovanja dveh deklet, mlajših od 15 let. V petek so osumljenca privedli k preiskovalni sodnici Okrožnega sodišča, ta pa je izrekla ukrep prepovedi približevanja določenim osebam

(TV Slovenija 2007b).

Napoved: Osnovna šola Jarenina mora zaposliti učitelja, ki naj bi pred dvema letoma v šoli v naravi spolno nadlegoval učenko predmetne stopnje. To je odločilo Višje delovno in socialno sodišče v Ljubljani. Učitelj je dejanje ravnatelju šole in dekličinim staršem sicer priznal in septembra 2005 dal odpoved.

Prispevek: Učitelj naj bi septembra 2005 v šoli v naravi s spolnim nadlegovanjem učenke zlorabil svoj položaj. Zaradi suma spolnega nadlegovanja je bila na Okrožno sodišče v Mariboru zoper njega vložena obtožnica, ki še ni dočakala sodnega epiloga. Osumljeni učitelj je podal tudi odpoved, vendar naj bi jo brez njegove volje sestavila njegova žena, podpisala pa naj bi jo bila hči. Po odločitvi Višjega in delavnega in socialnega sodišča v Ljubljani, morajo na Osnovni šoli Jarenina učitelja ponovno zaposliti. Ravnatelj Osnovne šole Jarenina, Željko Oberški, ki danes pred našo kamero, zaradi zaščite učencev šole, ni želel govoriti, se v izjavi za javnost sicer sprašuje, kako lahko slovenski pravosodni sistem vrne na delovno mesto učitelja osnovnošolskih otrok, zoper katerega je vložena obtožnica za več spolnih zlorab. Kot je še zapisal, kot ravnatelj ne more zagotoviti varnosti učencem, in poudaril, da na Ministrstvu za šolstvo in šport v takih primerih ne dajejo nobenih pisnih navodil in priporočil

(TV Slovenija 2007c).

Napoved: Na osnovni šoli Jarenina se je zvečer ponovno razvnela vroča razprava o primeru učitelja, osumljenega spolnega nadlegovanja učenke. Po sklepu Višjega delavnega in socialnega sodišča se namreč učitelj vrača na šolo, ker naj bi bila njegova odpoved delovnega razmerja pravno sporna. Ker jo je napisala njegova žena, podpisala pa hči, je Višje delovno sodišče menilo, da ne velja. Učitelj po dejanju, ki mu ga očitajo in naj bi ga tudi priznal, sicer ne prihaja v službo.

Prispevek: Člani sveta, ki odločitev delovnega sodišča sicer spoštujejo, so nad dejstvom, da mora šola učitelja pozvati nazaj na delo in mu izplačati pripadajoče nadomestilo plače zaskrbljeni in razočarani, saj po njihovem mnenju pri tem ne gre za klasičen delovnopravni spor, ampak za spolno nadlegovanje otrok z zlorabo položaja.

Izjava Sandra Kurnik Zupanič, predsednica sveta staršev Osnovne šole Jarenina: Smatramo, da s takšnimi odločitvami se celotno breme vseh teh problematičnih situacij prenaša na starše, na svet staršev, na svet šole, v končni fazi na ravnatelja.

Izjava Željko Oberški, ravnatelj OŠ Jarenina: Poskušamo izpolnit vse zahteve delovnega sodišča. To ne gre takoj. Delavca smo razporedili nazaj na delovno mesto, smo pa tudi začeli postopek izredne odpovedi zoper delavca.

Učitelj, ki bi se na šolo moral vrniti že prejšnji teden, pa po 19. septembru 2005, ko mu je delavno razmerje prenehalo, še ni prestopil šolskega praga. Da bi pri tem ostalo pa se je zavzel tudi svet staršev.

Interes naš kot sta..., nas kot staršev je seveda interes naših otrok in tukaj je seveda ravnatelj tisti, od katerega mi pričakujemo, da bo ta interes otrok zaščitil, da bodo ti naši otroci lahko hodili v varno, nestresno šolsko okolje in da bojo v tej šoli dobivali to, za kar pač so šole postavljene.

Izjava Simona Ačko, članica sveta staršev OŠ Jarenina: Prijetno glih ni, ne, za starše kateri imamo otroke tukaj. To je res. V končni fazi ne vemo, kaj se bo naprej dogajalo. Razumljivo je, da vsak starš ima strah pred tem, kaj bo, kaj lahko pričakuje pri svojem otroku, ne. Kakšne probleme.

Bi vi zaupali svojega otroka takšnemu učitelju?

Izjava Igor Hauptman, član sveta staršev OŠ Jarenina: Jaz verjetno ne. Jaz mislim ... mislim nekega zaupanja sigurno ni. /rez/ Sem proti temu, da pride na šolo.

V primeru, da bi se učitelj, ki je na šoli poučeval kar četrto stoletja vrnil, pa se lahko zgodi, da bodo starši svoje otroke zaščitili na način, da jih kljub prekršku, v katerem bi se sami znašli, ne bodo poslali v šolo.

Pogovor v studiu (voditelj Boštjan Lajovic): V studiu Odmevov pa zdaj pozdravljam tri gospe in sicer Vlasto Nussdorfer, Katjo Bašič in pa Barbaro Žgajner Tavš. Vsaka se na svojem področju ukvarja s temo, o kateri smo zdajle govorili, torej tudi z nasiljem nad otroki. Dober večer. Morda za začetek: jareninska zgodba nam je ponudila veliko iztočnic ... morda, gospa Nussdorfer: kaj sporoča zgodba iz Jarenine? Da imamo razglašeno zakonodajo; da levica ne ve, kaj dela desnica? Vi kot tožilka in dolgoletna delavka na tem področju boste najbrž zadelo pravo.

Vlasta Nussdorfer, društvo Beli obroč: Poglejte, seveda je zgodba lahko razlog za široko razpravo. Ne bi razpravljala o sami konkretni zgodbi, ker je vroča ta hip, vendar ob vsem, kar se ob njej poraja. Na eni strani, ko imamo storilca kaznivega dejanja, mu je

potrebno, seveda, to dejanje pravnomočno dokazati. In če je to delavec šole ali nekdo, ki se srečuje z otroki, ali nekdo na takem delavnem mestu, da ima možnost še ponavljati in storiti ta dejanja, razmišljamo, seveda, ob pravnomočni obsodbi tudi o prepovedi dela na takem, torej opravljanja poklica. Vendar, pogoj, da sodišče to izreče, je zaključek kazenskega postopka. Torej šele kasneje. Do takrat, seveda, velja, v tem primeru gre za šolsko zakonodajo in seveda za disciplinske ukrepe, ki so čisto ločeno od kazenskih. Seveda pa je možno storilcem kaznivih dejanj, tako z elementi nasilja, torej hudega nasilja ali zlorabe položaja spolnih deliktov, izreči omejevalne ukrepe, kot so pripor, prepoved približanja. Tudi za to so potrebni zakonski pogoji in sicer ali ponovitvena nevarnost, ali begosumnost, ali vpliv na priče. In šele ko je vse to, se torej izpelje tudi ta postopek. Postopek pa očitno traja predolgo. Vsi ti postopki bi morali biti speljani čim hitreje.

Ravno to sem hotel reči: iz prispevka je kar vrelo nelagodje – tako staršev kot seveda tudi ravnatelja, gospa Bašić, ki se je znašel v izjemno zopni situaciji. Na eni strani strah staršev, najbrž tudi otrok, na drugi strani pa sodba Višjega in delavnega sodišča, ki je odločilo, kot je pač odločilo. Bi ravnatelj sploh moral ravnati drugače oziroma kako bi se, sodeč po vaših dolgoletnih izkušnjah, morali lotiti tega problema?

Katja Bašić, Združenje proti spolnemu zlorabljanju: Najprej moram reči, da to žal ni osamljen primer in da najpogosteje potem pade, seveda, potem vse breme dejansko na ravnatelja ali na ravnateljice šol. Znajdejo se, to se pravi, pred problemom, ko ne gre za pravnomočno obsodbo, ampak tudi v primerih, seveda, ko gre za osumljence dejanj, ki jih sodišče ni prepoznalo za krive. Tudi to je problem. Vsekakor za mene je najbolj pomembno sporočilo otrok, sporočilo otrok, ki mora biti upoštevano in zagotovo to, da ostajajo šole s temi problemi same, da smo se tudi mi sami obračali na inšpekcijske službe in tudi na Ministrstvo za šolstvo, vendar nekako smo bili vedno tudi napoteni, da se zadeve urejujejo ponovno na šoli. Ta začaran krog, seveda, vodi v to, da so ti postopki potem očitno neuspešni, ni pa nikogar, pa čeravno so zato ministrstva tudi in politika tukaj, ki bi rekel: spremeniti je potrebno nekaj v zakonodaji. Imamo zakon v šolstvu, kjer z eno besedo ni omenjena varnost otrok, ne?! In čeravno imamo konvencije, ki zahtevajo, da mora biti delovanje, kakršno koli v zvezi z otroki, v vseh privatnih, državnih institucij vedno usmerjeno v največjo korist otrok, moram reči, da pri nas nismo sposobni pripraviti zakonodajo, ki bi, seveda, postavila pogoj, kdo lahko otroke vzgaja, in kdo lahko deluje v njihovo največjo korist.

Gospa Barbara Žgajner Tavš, vi sedite v zakonodajnem organu. Kdo je zdaj tu na potezi? Slišali smo, recimo gospa Bašič omenja ministrstvo, ki bi verjetno lahko in moralo ukrepati. Kako vi gledate na to?

Barbara Žgajner Tavš, poslanka SNS: Veste v treh letih tega mandata, kolikor konkretno sedim v Parlamentu Republike Slovenije, sem se nič kolikokrat vprašala, kaj je narobe z ljudmi, da ne dojamejo, da dejansko, ne vem, bom rekla, ne dojamejo, kaj se dogaja z otroki, konkretno, ker imamo primer, ko so žrtve otroci, kaj se dogaja z njimi, ko morajo prestati, morajo seveda v narekovajih rečeno, neko takšno grozodejstvo ali pa grozno dejanje, ki jim pusti dejansko posledice celo življenje. Ne razumem. Sama sem nič koliko krat poskusila, pa žal nisem bila uspešna. Če pa se vrnem konkretno na ta primer. Zakonodaja šole ali pa interna pravila učiteljev niso dovolj. Kolikor sama poznam primer, je ravnatelj ukrepal, bom rekla, po svoji vesti ukrepal, in pohvale njemu, ker si je upal storiti to, kar je storil. Ja, po drugi strani pa je v prvi vrsti odgovornost ministra, minister za šolstvo je tisti, nenazadnje je predstavnik izvršilne veje oblasti, ki ima moč, da v tej državi spreminja zakonodajo in seveda tudi prakso, pa, bom rekla, žal ni odigral tistega, kar bi, nenazadnje, pričakovali v imenu zaščite naših otrok.

Eden od predlogov, ki ste ga tudi že sporočili v javnost, je, da bi nekako vzpostavili evidenco, register pravnomočno obsojenih pedofilov in o tem bomo tudi nekaj govorili. Morda za začetek vaše mnenje. Po mnenju nekaterih ljudi je to morda pre... preozko oziroma se že prehaja v kolizijo med človekovimi pravicami, zato me zanima vaše mnenje. Kaj bi s tem registrom dosegli?

Vlasta Nussdorfer: Poglejte, vse je potrebno narediti za to, da obsojeni storilci kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost ne bodo več imeli možnost delat z otroki, torej ne v šolah in ne, recimo, tabori, vzgojnovarstvenih institucijah. Kako narediti, seveda, je drugo vprašanje. Nisem za javno objavljen register, sem pa vsekakor za rešitev, ki bo prispevala k temu lepemu cilju, ki je tudi nujno potreben. Smo del Evrope, ena izmed evropskih držav in zdi se mi prav, da uredimo enotno to politiko. Torej, mislim, da v nekaterih državah to že imajo, lahko naredimo tako, da ne bodo kršene tudi ne človekove pravice in vendar vsekakor pa ne pravice otrok, ki bi jih lahko tak, pravnomočno obsojen storilec, še zlorabljal.

Vaše mnenje, gospa Bašič, o registru.

Katja Bašič: Ravno tako. Se popolnoma strinjam. Jaz sem prepričana, zagotovo da je pravica otrok do varnosti, do zaščite in pravica, v končni fazi, tudi javnosti, do te

varnosti, nad pravico posameznika v takšnem konkretnem primeru. Vemo, da gre za osumljence, ki ponavljajo svoja dejanja. To izkazuje vsa teorija in ravno tukaj, seveda, so registri bili tisti, ki so dobili zeleno luč v svetu, in ne vidim enega razloga, da pri pripravi seznama, ali registra, ali kakor koli bi ga imenovali, ki bi bil, seveda, korektno lahko uporabljan in pod okriljem določenih institucij, nikakor pa ne javno, ker to ne bi nikomur koristilo, seveda, sem prepričana, da bi s tem lahko zaščitili tudi del otrok.

Če se vsi strinjamo s tem, zakaj za ta vaša pobuda ni naletela na plodna tla? Tega ne razumem. Tu mislim da najbrž ni nikogar, ki bi z zdravo politično pametjo nasprotoval takšnemu predlogu, pa vendarle stvari stojijo?

Barbara Žgajner Tavš: Pa vas bom jaz vprašala, kaj je zdrava politična pamet.

Boštjan Lajovic: To je vprašanje, ki je retorično.

Barbara Žgajner Tavš: Nenazadnje, veste, tudi sama sem bila, ampak resnično zgrožena, bom rekla, da me je dvignilo od tal pol metra, zdaj govorim, seveda, v prisposodobah, ampak pred dnevi sem gledala na vaši televiziji eno zabavno oddajo, konkretno Piramide, jaz upam, da ne delam komu reklame, ampak tam je ženska z nasmehom na obrazu govorila o posiljevalcih, o pedofilih, skratka o ljudeh, ki počnejo take stvari z otroki, da ... pravzaprav, vsi se motimo v življenju in da vsak človek mora imeti možnost, da popravi svojo zmoto. Veste, to je tisto. Ko bomo došli, da v teh primerih ne gre za zmoto in da takšna dejanja v prvi vrsti nimajo opravičila, potem sem prepričana, da bomo naredili premik v glavah in da bomo naredili premik tudi v politiki. In predvsem bo treba o pedofiliji čim več govoriti, tako kot se te dni govori v Italiji, kjer je duhove razburkal dokumentarni film britanskega BBC. Dokumentarni film govori o pedofiliji med duhovniki in je sprožil mnoge polemike. Odzval se tudi uradni Vatikan in obtožbe na račun papeža označil za krivične.

Prispevek: Dokumentarec BBC temelji na pričevanju duhovnika, domnevnega strokovnjaka na področju kanonskega prava, ki Vatikan obtožuje, da namerno prikriva primere pedofilije med duhovniki. Dokaz naj bi bil dokument, ki ga je leta 2001 izdal tedanji prefekt Kongregacije za nauk vere, Joseph Ratzinger, sedanji papež torej, da je potrebno v primerih ovadb duhovnikov zaradi pedofilije ohraniti absolutno tajnost. Rektor papeške Lateranske univerze, Rino Fizuquelle je dejal, da gre za nesporazum. Pravi, da gre za tajnost postopka, kakršno poznamo v vsakem kazenskem postopku. Odločno je zanikal, da bi Cerkev ščitila duhovnike, ki so obtoženi pedofilije, in da naj bi izobčila tiste, ki jih ovadajo. Italijanski časopisi pa so objavili številne zgodbe, ko so posamezni cerkveni dostojanstveniki dejansko poskušali prikrivati te primere.

Lajovic: Preden bodo naše gostje komentirale vse te zgodbe iz Italije, prisluhnimo še izjavi Andreja Sajeta, tiskovnega predstavnika Slovenske škofovske konference.

Izjava dr. Andrej Saje, Tiskovni predstavnik Slovenske škofovske konference: Torej, podrobnosti tega filma ne poznamo, smo pa slišali za komentar Italijanske škofovske konference oziroma italijanske Cerkve, ki je izrecno ta film odsvetovala, zato ker v ... zato ker v nepravilni oziroma nekorektni luči prikazuje Sveti sedež v primeru postopanja spolnih zlorab. Cerkev je dolžna vsak primer zelo natančno preiskat in v primeru potrditve suma storitve kaznivega dejanja predat potem vsako osebo posebej v nadaljnji postopek Svetemu sedežu./rez/ Moram pa povedati, da se je v Sloveniji v zadnjem času pojavilo tudi pri omembi nekaterih imen, da so kljub temu, da ni bilo preverjeno oziroma potrjeno, da je sum kaznivega dejanja dejansko obstajal, da se v javnosti širijo imena teh oseb, in da v primeru, če gre za krivega voditelja, bo Cerkev dolžna sprožiti tudi sodni pregon zoper krive voditelje.

Jutri se bo nadaljevalo sojenje duhovniku Franciju Frantarju, razvpit je primer umrlega župnika Karla Jošta. Gospa Katja Bašič, v Sloveniji se zadnje čase bolj javno odprto govori tudi o pedofiliji med duhovniki – na Slovenskem, seveda. Zanima me, kako vi ocenjujete ravnanje slovenske Cerkve v teh konkretnih primerih?

Katja Bašič: Jaz bom rekla tako: vsak, ki je žrtev in ki o tem sporoča, ima pravico, da govori o tem, kaj se mu je zgodilo. Ima pravico, da sporoča o svojem trpljenju. In nihče žrtvi ne more prepričati, da govori o tem, kdo ji je to storil. To je eno moje sporočilo, ko govorimo o tem, o kom ali o čem lahko govorimo. Zdi se mi, da bi morali biti, seveda, duhovniki, katerim so otroci še posebej zaupani in katerim je to zaupanje s strani staršev, ki jim otroke dajo, v tem smislu veroučne skupine ali kakor koli, to zaupanje včasih še mnogo večje, kot je zaupanje do neke druge institucije, ne, ki se ukvarja z otroci, to se pravi, ko je zlorabljen tovrstno zaupanje, je dejanje toliko in toliko hujše. Da ne omenjam, seveda, v ozadju še verska sporočila, ki bi pa morala v celoti, bom rekla, zanikati oziroma prepričati tovrstna dejanja. Mislim, da je prav, da se odkrivajo, seveda, na tem področju dejanja, kot tudi na drugih področjih. Treba je vedeti, da je dejanj vedno več tam, kjer so otroci lažje dostopni ljudem, ki, seveda, jim je interes, da so do otrok nasilni in tudi spolno. In tukaj je dostopnost otrok večja.

Bi morala Cerkev oziroma biti odnos do Cerkve v teh konkretnih primerih kaj drugačen ... kot, recimo, do drugih družbenih dejavnikov?

Barbara Žgajner Tavš: Jaz bom rekla, ne drugačen. Nenazadnje v Sloveniji ... jaz še vedno verjamem v to, da je Ustava Republike Slovenije najvišji pravni akt. Slovenija je

pravna država in pred zakonom smo vsi enaki. To je jasno in glasno zapisano in tudi s tega vidika bi morala za Cerkev veljati enaka pravila. Zato tudi jaz težko sprejemem obrazložitev gospoda Sajeta, da se v slovenski Cerkvi ali pa v svetovni Cerkvi poslužujejo notranjega nadzora oziroma da imajo notranje raziskovanje v kolikor pride do suma spolne zlorabe. Veste, ravno zaradi tega imamo v Sloveniji ločene tri veje oblasti, ker vlada ni sposobna nadzirat sama sebe. Skratka ... želim poudariti, da Cerkev je nenazadnje tudi v primeru gospoda Frantarja odigrala zelo nekorektno, nepošteno vlogo. Nenazadnje gospod Frantar, kolikor mi je znano, pa verjemite, da podatki so bili dostopni tudi meni, skratka javnosti, da je gospod Frantar ... Cerkev je vedela, kje se nahaja ... pobegnil v tujino, kljub temu, da je ...

Boštjan Lajovic: V Misijone.

Barbara Žgajner Tavš: Tako. Na delo z otroki. Skratka, gre za popolno nelogičnost oziroma nedopustno ravnanje slovenske Cerkve.

Bomo končali z vami, gospa Nussdorfer. Bom v spomin privlekel primer iz ZDA. Tam so začeli oškodovanci vlagati odškodninske tožbe. Tudi v Sloveniji, v primeru pokojnega župnika Jošta, je že napovedana odškodninska tožba v višini, mislim, da, 70.000 evrov. Najbrž je to ena od možnih tudi poti in vzpodbud, da bi se te zadeve urejale. Kako vi gledate na to?

Vlasta Nussdorfer: Prav gotovo. O tem primeru bo seveda odločalo sodišče. Gre za specifičen primer. Prvi te vrste pri nas. In vendar je potrebno poudariti, da je sedaj veliko premoženjskopравnih zahtevkov že priznanih na sodiščih prve in druge stopnje potrjenih, kjer jih vložijo že na samem sojenju pooblaščenca mladoletnih oškodovank, oškodovancev. Tako so bili priznani že v višini devetih milijonov – to je bilo lansko leto –, nekaj v višini štirih in petih milijonov, tako da tu smo naredili korak naprej. Torej, da se ne čaka ...

Boštjan Lajovic: Ampak, so to predstavniki Cerkve ali ...

Vlasta Nussdorfer: Ne, ne. Ne, to so bili čisto civilni državljani, ki so bili pač v kazenskem postopku in ko so bili obsojeni, jim je sodišče, zato ker so imeli mladoletni oškodovanci svojega pooblaščenca – imajo ga vedno – odvetnika, priznalo premoženjskopравni zahtevek. In to je zelo pozitivno, torej, da ni potrebno dokazovati posebej v pravdi, kot se je prej dogajalo.

Boštjan Lajovic: Spoštovane dame ... gospe ... seveda bi lahko dolgo in široko še razpravljali o tem, ampak, mislim, da bo ravno s takšnimi oddajami morda vzpostavljen tisti potreben javni pritisk na vse, od Ministrstva za šolstvo do vseh drugih dejavnikov,

da bi začeli nekako bolj konkretno uresničevati tiste reči, o katerih smo danes govorili. Hvala lepa za obisk v Odmevih. Oddaja je končana, lep večer še naprej in nasvidenje spet jutri

(TV Slovenija 2007d).

Dopoldne je na zatožno klop ljubljanskega Okrožnega sodišča znova sedel Franc Frantar, nekdanji kašeljški župnik in prvi slovenski duhovnik, obsojen zaradi pedofilije. Decembra ga je sodišče obsodilo na tri leta in pet mesecev zapora, Višje sodišče pa je konec aprila ugodilo pritožbi tožilstva in obrambe, sodbo razveljavilo in zadevo vrnilo Okrožnemu sodišču v novo sojenje. Na današnji obravnavi bi moral sodni senat zaslišati sodnega izvedenca, psihologa dr. Toneta Pogačnika, vendar se je Pogačnik opravičil in ni prišel na obravnavo. Sojenje se bo nadaljevalo čez štirinajst dni

(TV Slovenija 2007e).

Ministrstvo za šolstvo se je odzvalo na zaplete na Osnovni šoli Jarenina, ki mora po odločitvi delovnega in socialnega sodišča omogočiti vrnitev učitelja, obtoženega spolnega nadlegovanja učenke na tej šoli. Na Ministrstvu so se z ravnateljem o zadevi večkrat pogovarjali in mu svetovali, naj prekine delovno razmerje z učiteljem kot tehnološkim presežkom ali iz krivdnih razlogov. Ravnatelj se je odločil za drugo možnost, na Ministrstvu pa so pojasnili, da sodišče po vložitvi obtožnice taki osebi izreče ukrep prepovedi približevanja ali pripor.

Izjava Mojca Škrinjar, direktorica Direktorata za vrtce in osnovno šolstvo: Na področju ... torej vzgoje in izobraževanja ne more skleniti delovnega razmerja oseba, ki je bila pravnomočno obsojena zaradi naklepne kaznivega dejanja, ki se preganja po uradni dolžnosti, na nepogojno kazen z zaporem trajanja več kot šest mesecev ali pa je bila pravnomočno obsojena zaradi kaznivega dejanja zoper spolno nedotakljivost. /rez/ Ta oseba še ni obsojena, mu je pa ravnatelj izdal pogodbo, torej prekinitve pogodbe o zaposlitvi, tako da ne more priti, ne more priti v šolo

(TV Slovenija 2007f).

UČITELJ PRED SODIŠČEM

Napoved: Na Okrožnem sodišču v Mariboru se je začelo sojenje 52-letnemu učitelju na Osnovni šoli Jarenina, Jožetu Šmidhoferju, ki je obtožen več spolnih napadov na otroka. Na podlagi pravnomočne odločitve Višjega delavnega sodišča bi sicer morali učitelja na šoli zaposliti že v prvi polovici tega leta, a se to zaradi protesta Sveta staršev in Zavoda šole ni zgodilo. Šola je tudi že vložila zahtevo po reviziji postopka.

Prispevek: Šmidhofer, ki naj bi očitana mu kazniva dejanja zoper pet deklet zagrešil septembra 2005, ko je bil z njimi v Šoli v naravi, v Bohinju, se je pred petčlanskim senatom, ki je zadevo vodil za zaprtimi vrati, zagovarjal kot nedolžen.

Izjava Jože Majer, zagovornik Jožeta Šmidhoferja: Nobena pravica ni bila kršena mojemu varovancu. Imel je možnost povedati vse, kar do sedaj ni imel možnost povedat. Njegov zagovor je trajal približno dve uri.

Začetek glavne obravnave, na kateri je bilo zaslišanih osem prič, pa so z zadovoljstvom sprejeli tudi starši učencev Osnovne šole Jarenina, ki so junija letos k pospešitvi postopkov pozvali celo resornega ministra.

Izjava Sandra Kurnik Zupanič, predsednica Sveta staršev OŠ Jarenina: Smo zdaj seveda zadovoljni, da je predsednica Okrožnega sodišča tako odreagirala in te stvari sprožila, tako da so se danes začele razprave na sodišču.

Izjava Jože Majer, zagovornik Jožeta Šmidhoferja: V tem postopku bo še ključno zaslišanje prič, oziroma mladoletnih domnevnih oškodovank. Potem, vsekakor bo moral svoje povedati še izvedenec.

V primeru, da bo senat Šmidhoferja spoznal za krivega, mu grozi do petnajstletna zaporna kazen. S pravnomočnostjo slednje pa ne bo mogel več opravljati pedagoškega poklica

(TV Slovenija 2007g).

REGISTER PEDOFILOV

Napoved: Ker vsak napad na spolno nedotakljivost otrok sproži ostre odzive javnosti, ne preseneča novica, ki jo je objavil bruseljski spletni bilten, EU Observer, da podpira uvedbo registra vseh, ki so se pregrešili nad otroki tudi večina poslancev v Evropskem parlamentu. V Sloveniji povprečno vsako leto prijavijo več kot 200 spolnih napadov na otroke, mlajše od 15 let.

Prispevek: Nesramne opombe, slačenje in otipavanje so le tri izmed številnih spolnih zlorab. V večini primerov jih storijo odrasli, pogosteje otrokom znani ljudje.

Drago Menegalija, GPU: Slovenska policija letno obravnava približno 400 kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost.

In kar polovica žrtev so otroci, mlajši od petnajst let.

Vlasta Nussdorfer, Beli obroč Slovenije: Mi vemo samo za tiste, ki so prijavljene, obstaja pa prav gotovo še veliko sivega polja. O tem ljudje, zato ker gre predvsem za otroke, ki nimajo komu povedat, pa jih ne vidijo in ne slišijo.

Ali pa kaznivo dejanje prijavijo čez nekaj let, ko odrastejo. Če se takšno grozljivo kaznivo dejanje dogaja znotraj družine, je država nemočna, zunaj družinskega kroga pa bi, po mnenju nekaterih, spolno zlorabo preprečili in sicer z uvedbo tako imenovanih registrov pedofilov. Po tem osumljeni spolnih zlorab ne bi smeli več opravljati poklicev, povezanih z otroci. Ministrstvo za pravosodje pa poudarja: taka evidenca že obstaja.

Igor Bele, Ministrstvo za pravosodje: Če podatke potrebuje sodišče, tožilstvo ali policija, potem dobijo neomejene podatke iz te evidence, drugi, pravne osebe, upravni organi pa seveda glede na svojo pravno podlago dobijo ustrezne podatke o posamezniku že sedaj. Nov kazenski zakonik, ki ga pripravlja posebna delovna skupina, pa naj bi še podrobneje uredil evidenco kaznivih dejanj zoper spolno nedotakljivost, a le pravnomočno obsojenih.

Katja Bašič, Združenje proti spolnemu zlorabljanju: Gre za to, da je veliko število ovadb seveda lahko tudi zavrženih, ali pa ni bilo zbranih dovolj dokazov ...

In dodaja: Spolna zloraba je vedno zločin, in otrok ni nikoli kriv.

Pred Državnim zborom pozdravljam poslanko iz vrst Slovenske nacionalne stranke, Barbaro Žgajner Tavš. Pozdravljeni!

Lep pozdrav tudi v studio.

Gospa Tavševa, zakaj bi bila uvedba registra pedofilov po vašem dobra?

Poglejte, v prispevku sem slišala, da je spolno nasilje nad otroki pregreha. Jaz pravim, da je to zločin, ki potrebuje kazen. Nedvomno je pozitivna praksa s številnih evropskih držav pa tudi iz držav Združenih držav Amerike in Kanade pokazala, da je uvedba registra pozitivna, v smislu preventive, se pravi, da se zaščitijo tisti otroci, ki so že bili žrtve in da se zaščitijo lahko tudi potencialne žrtve, v kolikor, seveda, se gre, bom rekla, z uvedbo registra na en razumen način vključno s pozitivno prakso, ki temu sledi.

Poglejte, Ministrstvo za pravosodje pripravlja spremembe Kazenskega zakonika o evidenci oseb, obsojenih zaradi spolne zlorabe mladoletnih in šibkejših oseb. Zakaj torej očitata ministru, Lovru Šturmu, da naj bi morda celo ščitil spolne prestopnike.

Zato, ker je celotna politika obstoječega ministra za pravosodje in pa celotne vlade naravnana zelo zaščitniško do storilcev tovrstnih kaznivih dejanj. Nenazadnje številne pobude so romale konkretno na omenjenega ministra, konkretno pobude celo v okviru novele kazenskega zakonika, ki sem jo lansko leto vložila v Parlament, so vključevale spremembe, ki seveda v slovenski pravni red uvajajo tako imenovani register pedofilov oziroma posebne kazenske evidence s tega področja, pa je minister jasno in glasno tovrstne pobude zavrnil oziroma jim celo nasprotoval.

Poglejte, vaš poslanski kolega Peče očita sodstvu, da izreka pedofilom tako rekoč najnižje možne kazni. Bi torej po vašem ostrejše kazni zmanjšale število spolnih napadov na otroke?

No ta očitek je preprosto dejstvo. Če boste pogledali statistiko, ali pa tisti, ki se ukvarjajo s statistiko, potem so, verjamem, da lahko zgroženi nad podatki, da lahko posiljevalec oziroma oseba, ki stori kaznivo dejanje spolnega nasilja nad bom rekla petletno deklico dobi zgolj in samo eno leto zaporne kazni. To je sramotno in to je tisto, zaradi česar sem za bom rekla zelo ostro, ostro politiko na tem področju, nenazadnje tudi Evropa pristopa k zelo ostremu boju zoper spolne nasilneže.

Gospa Barbara Žgajner Tavš, hvala za pogovor in lep pozdrav.

Tudi vam

(TV Slovenija 2007g).

Na Okrožnem sodišču v Ljubljani se je nadaljevalo sojenje nekdanjemu kašeljškemu župniku, Francu Frantarju, ki je obtožen spolnega napada na osebo, mlajšo od štirinajst let. Obravnavo so za nekaj ur preložili, saj so morali policisti zaradi obvestila o podtaknjeni bombi tudi danes izprazniti sodno poslopje. Sodišče sodbe ni izreklo. Na predlog obrambe pa je Frantarju odpravilo pripor in odredilo, da se mora redno oglašati na policijski postaji

(TV Slovenija 2007h).